

Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))
Кафедра підприємництва, логістики та менеджменту
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Удосконалення управління виробничим потенціалом підприємства галузі машинобудування (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький завод «Маяк»»»

Виконав: студент 2 курсу, групи МБА-22м
спеціальності 073 «Менеджмент»

Наливайко М.А.

Керівник: д.е.н., проф. каф. ПЛІМ

Боковець В.В.

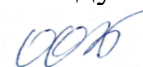
«6» грудня 2023 р.

Опонент: к.е.н., доц., в.о. декана
факультету менеджменту та інформаційної
безпеки

Краєвська А.С.

«7 » грудня 2023 р.

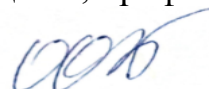
Допущено до захисту
Завідувач кафедри ПЛІМ

 д.е.н., проф. Мороз О.О.

«8» грудня 2023 р.

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра підприємництва, логістики та менеджменту
Рівень вищої освіти – II-й (магістерський)
Галузь знань – 07 «Менеджмент та адміністрування»
Спеціальність – 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма – Менеджмент і бізнес-адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри ПЛІМ
д.е.н., професор Мороз О.О.

«1» вересня 2023 р.

З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ
Наливайку Максиму Андрійовичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Удосконалення управління виробничим потенціалом підприємства галузі машинобудування (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький завод «Маяк»»)
керівник роботи Боковець Вікторія Вікторівна, д.е.н., професор,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ВНТУ від « » жовтня 2023 року № .
2. Строк подання роботи : 27.11.2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: наукові дослідження, офіційні статистичні дані, законодавчо-нормативні акти, фінансова звітність ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»
4. Зміст текстової частини: 1 Теоретичні аспекти управління виробничим потенціалом підприємства
2 Аналіз управління виробничим потенціалом ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»
- 3 Розробка рекомендацій і пропозицій щодо підвищення ефективності управління виробничим потенціалом ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»
5. Перелік ілюстративного матеріалу: Таблиці: 1. Аналіз основних економічних показників діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 рр. 2. Показники ефективності функціонування виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 роки. 3. Показники ефективності використання виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» у 2022 році. 4. Розрахункові значення прогнозованих економіко-фінансових показників використання виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»
5. Розрахунки оптимального плану розподілення інвестицій на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» на 2023 рік

Рисунки: 1. Структура виробничого потенціалу підприємства. 2. Процес управління виробничим потенціалом підприємства

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1. Спеціальна частина	Боковець В.В., професор кафедри ПЛМ		

7. Дата видачі завдання «1» вересня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Формування та затвердження теми магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	01.09.2023 р.	
2	Виконання спеціальної частини МКР. Перший рубіжний контроль виконання МКР (1-й розділ МКР)	30.09.2023 р.	
3	Виконання спеціальної частини МКР. Другий рубіжний контроль виконання МКР (2-й розділ МКР)	12.10.2023 р.	
4	Виконання спеціальної частини МКР. Третій рубіжний контроль виконання МКР (3-й розділ МКР)	27.11.2023 р.	
5	Нормоконтроль. Попередній захист МКР	06.12.2023 р.	
6	Рецензування МКР	07.12.2023 р.	
7	Захист МКР	11.12.2023 р.	

Здобувач

(підпис)

Керівник роботи

(підпис)

Наливайко М.А.

Боковець В.В.

АНОТАЦІЯ

УДК 330.111.4

Наливайко М.А. «Удосконалення управління виробничим потенціалом підприємства галузі машинобудування (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький завод «Маяк»»». Магістерська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент. Вінниця: ВНТУ, 2023. 86 с.

На укр. мові. Бібліогр.: 43 назв; 6 рис.; 11 табл.

У магістерській кваліфікаційній роботі увага приділена питанням ефективного управління виробничим потенціалом підприємства. Досліджено сутність поняття виробничого потенціалу, його структури, охарактеризована система управління та методи оцінки виробничого потенціалу підприємства, а також розроблені пропозиції щодо удосконалення управління виробничим потенціалом підприємства. Проведено дослідження загального стану управління ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», проаналізовано його основні фінансово-економічні показники та оцінено ефективність використання виробничого потенціалу підприємства. Наведено рекомендації і пропозиції щодо підвищення ефективності управління виробничим потенціалом підприємства з розрахунком економічного ефекту від впроваджених заходів.

Ключові слова: потенціал, виробничий потенціал, складові виробничого потенціалу, управління потенціалом, оцінка, основні фонди, оборотні засоби, персонал, удосконалення.

ABSTRACT

Nalyvayko M.A. «Improving the management of the production potential of machine-building enterprises (on the example of the private joint-stock company «Vinnytsia plant «Mayak»»». Master's qualification work in specialty 073 – Management. Vinnitsa: VNTU, 2023. – 86 p.

In Ukrainian language. Bibliographer: 43 titles; fig.: 6; tabl. 11.

In the master's qualification work attention is paid to the issues of effective management of the production potential of the enterprise. The essence of the concept of production potential, its structure, the management system and methods of assessing the production potential of the enterprise are investigated, and proposals for improving the management of the production potential of the enterprise are developed. A study of the general status of management of PJSC «Vinnytsia Plant «Mayak» was carried out, its main financial and economic indicators were analyzed, and the efficiency of use of the production potential of enterprise was evaluated. Recommendations and proposals to improve the efficiency of management of the production potential of enterprise with the calculation of the economic effect of the implemented measures are provided.

Keywords: potential, production potential, components of production potential, potential management, evaluation, fixed assets, current assets, personnel, improvement.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1 Сутність та структура виробничого потенціалу підприємства	8
1.2 Система управління виробничим потенціалом підприємства	20
1.3 Методичний інструментарій оцінки виробничого потенціалу підприємства	29
2 АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»	37
2.1 Аналіз стану та перспектив розвитку машинобудівної промисловості України	37
2.2 Загальна характеристика ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»»	40
2.3 Аналіз та оцінка ефективності використання виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	48
3 РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ І ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»	62
3.1 Розробка прогнозової моделі формування виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	62
3.2 Підвищення ефективності управління використанням виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	70
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
Додаток А Шкала приналежності підприємства до групи виробничого потенціалу підприємства залежно від значимості складової	88

	3
Додаток Б Фінансова звітність ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	89
Додаток В Протокол перевірки кваліфікаційної роботи на наявність текстових запозичень	115
Додаток Г Ілюстративний матеріал	116

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Акт збройної агресії російської федерації щодо України створив загрозу суверенітету нашої країни як незалежної європейської держави, що спричинило необхідність перегляду організаційних та економічних механізмів, що використовуються для оптимізації потоку ресурсів (фінансових, людських, економічних тощо) в умовах кардинальних змін політичних, економічних і соціальних чинників та їх перегрупування. Така ситуація вимагає створення певного механізму функціонування економіки для досягнення спільної мети – перемоги, а не лише досягнення традиційних результатів. Аналізуючи різні джерела інформації, стає очевидним, що російське вторгнення в Україну призвело до величезних втрат людських, фінансових та економічних ресурсів і можливостей.

У цьому випадку необхідні значні зміни в управлінні суб'єктами господарювання, а також у національній та регіональній системах управління. Для успішного забезпечення та успішного ведення бойових дій необхідно максимально об'єднати в єдине ціле діяльність органів державної виконавчої та законодавчої влади, приватних підприємств і самозайнятих осіб. Водночас керівництво підприємств, основна діяльність яких безпосередньо не спрямована на забезпечення обороноздатності країни, має докласти максимум зусиль для продовження їх діяльності. Без економічної активності держава не може повноцінно функціонувати в умовах воєнного стану.

Проблеми розвитку виробничого потенціалу підприємств охоплюють технічні, економічні та соціальні аспекти, які в свою чергу мають розглядатися на різних рівнях управління: загальнодержавному, галузевому та регіональному. Фундаментальна реструктуризація економіки України в умовах воєнного стану неможлива без нових наукових методологій і практичних рекомендацій щодо ефективного використання виробничого

потенціалу та його складових, тому комплексне дослідження цього питання є актуальним.

Питанням нарощування виробничого потенціалу та виробничих потужностей давно займаються не лише провідні економісти та експерти відповідних галузей, а й відомі політики. З розвитком науково-технічної діяльності з'явилися нові оцінки виробничих потужностей, аналізи та методики. Серед наукових досліджень, які стосуються виробничого потенціалу підприємства, можна визначити зусилля таких науковців як Анчишкін А. І., Амоша О. І., Дороніна М. С., Анісімова О. М., Іщук С. О., Должанський І. З., Лукінов І. І., Краснокутська Н. С., Черніков Д. А., Шевченко Д. К., Савіна Г. Г., Куник О. В. та ін. Проте, незважаючи на багато досягнутих результатів, проблема вдосконалення управління виробничим потенціалом в сучасних умовах залишається дуже важливою та актуальною, оскільки методи управління з часом змінюються, а економічна наука вимагає все нових і нових поглядів на управління та методи його реалізації.

Мета та завдання дослідження. Метою магістерської кваліфікаційної роботи є дослідження наукових та прикладних аспектів управління виробничим потенціалом підприємства, а також розробка пропозицій щодо підвищення ефективності управління виробничим потенціалом промислового підприємства.

Відповідно до поставленої мети дослідження можна виділити **наступні завдання:**

- проаналізувати наукові підходи до визначення поняття «виробничий потенціал підприємства» та особливості структури виробничого потенціалу;
- дослідити основні положення та особливості системи управління витратами підприємства;
- визначити основні показники методичного інструментарію оцінки виробничого потенціалу;

– провести оцінку сучасного стану та тенденцій розвитку підприємств машинобудівної галузі України та проаналізувати основні показники діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 рр.;

– проаналізувати виробничий потенціал ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»;

– розробити та обґрунтувати практичні рекомендації щодо підвищення виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Об’єктом дослідження є процес управління виробничим потенціалом ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Предметом дослідження виступають методи і механізм управління виробничим потенціалом підприємства.

Методи дослідження. Під час виконання магістерської кваліфікаційної роботи було використано багато загальнонаукових методів, зокрема аналізу, синтезу, індукції, дедукції, порівняння та математичних підходів.

Основу дослідження складають сучасні літературні джерела, наукові праці видатних вітчизняних і зарубіжних економістів, нормативно-правові документи, науково-методична література, статистичні дані, електронні джерела інформації, а також наступні програмні комплекси: текстовий редактор Microsoft Word, табличний процесор Microsoft Excel.

Новизна одержаних результатів:

дістало подальший розвиток:

– обґрунтування напрямів покращення стану підприємства за умови ефективного управління його виробничим потенціалом, які базуються на розробці прогностичної моделі формування виробничого потенціалу машинобудівного підприємства та підвищення ефективності використання виробничого потенціалу за рахунок інноваційної складової.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що були розроблені конкретні пропозиції, висновки та методичні пропозиції, які можуть бути використані для підвищення ефективності використання

виробничого потенціалу підприємств, зокрема машинобудівної галузі України.

Магістерська кваліфікаційна робота є самостійною науковою роботою. Наукові твердження, висновки та рекомендації, винесені на захист, були отримані автором самостійно. Зі спільних наукових публікацій під час виконання магістерської кваліфікаційної роботи використовуються лише безпосередні результати, отримані автором.

Апробація результатів роботи. Основні результати дослідження були представлені під час Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Молодь у науці: дослідження, проблеми та перспективи». За темою магістерської кваліфікаційної роботи випущено 1 наукову публікацію, зокрема 1 тези доповідей «Напрями підвищення ефективності управління використанням виробничого потенціалу підприємства» на конференції [43].

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність та структура виробничого потенціалу підприємства

Для нормального функціонування і збереження конкурентоспроможності підприємств необхідний якісний підхід до розвитку матеріально-технічного, конструктивно-функціонального, соціально-трудоного та інших сторін виробничого потенціалу. Це призводить до того, що керівники підприємств зосереджуються виключно на ефективному управлінні технологічними та організаційними змінами, і зокрема на алгоритмах, які вони використовують для визначення та використання своїх потенційних фінансових вигод.

Термін «потенціал» у своєму початковому значенні походить від латинського терміна «*potentia*», що означає «приховані можливості», які можуть бути реалізовані в економічній теорії за допомогою праці. Вперше цей термін розглянув у 1924 році науковець К.Г. Воблій, який під потенціалом вважав здатність країни виробляти товари, що задовольняють потреби населення [1].

В еволюції сучасних уявлень про потенціал можна виділити три основні вектори. Представники першого стверджують, що потенціал – це сукупність різноманітних ресурсів, необхідних для функціонування або вдосконалення системи. Складовими потенціалу при цьому є пов'язані з ним трудова, матеріальна, фінансова та інформаційна складові підсистеми вдосконалення виробництва. Сюди ж входять також ресурси, що забезпечують необхідний ступінь організації виробництва та управління, ресурси в освітній сфері та перепідготовці персоналу [2, с. 28].

Друга група авторів висуває гіпотезу про потенціал як про систему матеріально-трудоного компонентів, які дозволили б досягти виробничої мети. Основою такого підходу є вислів К. Маркса з цього приводу, що засоби

виробництва, предмети праці і персонал як компоненти виробництва і частина створення нового продукту розглядаються як потенційні можливості. Щоб перетворити ці можливості на щось конкретне, «вони повинні бути поєднані» [3, с. 23].

Відповідно до третього напрямку науковці визначають потенціал як здатність сукупності ресурсів виконати поставлені перед економічною системою завдання. Вони вважають, що потенціал – це цілісне уявлення про склад і функції об'єкта, прояв їх зв'язку. На основі можна зробити висновок про колективну спроможність персоналу виконувати ті чи інші завдання – чим успішніше структура об'єкта, тим більше збігаються його структурні та функціональні складові, тим вищий його потенціал і ефективність [4, с. 43].

Як наслідок, основним значенням слова «потенціал підприємства» є сукупне відображення (оцінка) поточних і майбутніх грошових вигод економічної системи від вкладення ресурсів за допомогою підприємницьких здібностей персоналу компанії, що максимізує задоволення як корпоративних, так і суспільних інтересів.

Отже, потенціал підприємства – це складна, динамічна, багатоструктурна система зі своєю специфічною структурою. Його об'єктна складова пов'язана з матеріальною формою та індивідуальною формою потенціалу підприємства. Вона споживається і відтворюється в тій чи іншій формі під час здійснення діяльності. До об'єктивних складових потенціалу відносяться інноваційний, виробничий, фінансовий та відтворювальний потенціал.

Одне з найперших застосувань концепції виробничого потенціалу в науковій літературі було здійснено Анчишкіним А.І., який зазначив, що «ресурсно-виробничий потенціал національної економіки характеризується виробничими ресурсами та їх кількістю, структурою, технічним рівнем і якістю...» [5, с. 274]. При цьому під виробничими ресурсами він розуміє засоби виробництва, трудові ресурси та природні ресурси, залучені в економічну діяльність.

Проаналізувавши дефініційні погляди науковців на поняття «виробничий потенціал», можна сказати, що їхні погляди на сьогоднішній день дуже відрізняються: одна група під виробничим потенціалом розуміє лише ресурсний потенціал, друга група – тільки основні виробничі засоби, третя група – сукупність різних видів ресурсів, включаючи виробничі фонди.

Сьогодні існують такі методи визначення виробничого потенціалу:

- ресурсний підхід – сукупність ресурсів визначає можливості та потенціал підприємства;
- функціональний підхід – види діяльності, що здійснює підприємство, визначають його потенціал;
- інституційний підхід – потенціал підприємства характеризується можливостями та здібностями його трудового колективу, які визначаються їх інтелектуальними та морально-етичними якостями, а також накопиченим досвідом, знаннями та традиціями.

Достатнього поширення серед науковців набув ресурсний підхід до визначення характеру виробничого потенціалу підприємства. Виділяються дві «ресурсні» позиції. По-перше, виробничий потенціал – це сукупність ресурсів без урахування їх взаємозв'язків та участі у виробничому процесі. Автор [6, с. 310] вважає виробничий потенціал універсальною характеристикою ресурсів, задіяних у виробництві. Інший науковець під виробничим потенціалом розуміє кількість і якість ресурсів, наявних у тій чи іншій економічній системі [7]. Також виробничий потенціал розглядають як сукупність ресурсів, яка не враховує реальних взаємозв'язків, що склалися в процесі виробництва [8, с. 116].

Згідно до другої ресурсної позиції виробничий потенціал трактується як сукупність ресурсів, за допомогою яких можна отримати певну кількість матеріальних благ. Наприклад, виробничий потенціал характеризує виробничі ресурси та їх кількісні та якісні параметри, які визначають спроможність суспільства виробляти матеріальні блага в будь-який момент часу. Виробничий потенціал також розглядають як сукупність об'єднаних у

процесі виробництва виробничих ресурсів, які мають потенційні можливості у сфері виробництва матеріальних благ і послуг [9, с. 66].

Крім ресурсного підходу, що визначає характер виробничого потенціалу, в літературі зустрічаються й інші визначення. Ряд авторів до виробничого потенціалу включають основні засоби та кваліфікований персонал [10, с. 69]. Деякі вчені вважають, що до складу виробничого потенціалу слід віднести виробниче обладнання, існуючу технологію, природні ресурси, виробничі запаси, системи зв'язку, обладнання, організації та системи отримання, обробки та переміщення інформації. Вони стверджують, що неодмінними елементами виробничого потенціалу є науково-технічний потенціал, робоча сила виробничої сфери, її кваліфікація та загальна підготовка [11, с. 53].

Деякі науковці стверджують, що наведене визначення виробничого потенціалу узгоджується з визначенням економічного потенціалу і є досить широким, оскільки включає велику кількість показників – складових виробничого потенціалу, що ускладнює системну та практичну оцінку рівнів використання [12, с. 61].

Заслуговує на увагу думка деяких авторів про те, що складовими виробничого потенціалу є основний та оборотний капітал, а також трудовий потенціал [13].

Аналізуючи різні визначення можна сформулювати сутність виробничого потенціалу підприємства як комплексну систему функцій і потенційних можливостей сукупності виробничих ресурсів промислового підприємства, яка формується на основі системного підходу, може забезпечити конкурентоспроможність підприємства і максимізувати переваги підприємницької діяльності для забезпечення сталого економічного розвитку та задоволення інтересів промислових підприємств і суспільства.

Виробничий потенціал повинен включати основні фонди, оборотні засоби, нематеріальні активи, кадровий потенціал, інформацію та інновації. Такий вибір складових є виправданим, оскільки будь-яке використання

виробничого потенціалу підприємства неможливе без сировини, засобів виробництва, інформації, трудових ресурсів та впровадження результатів інноваційної діяльності підприємства.

Виробничий потенціал підприємства – це складна цілісна система, що складається із взаємопов’язаних елементів, що у процесі виробництва виконують різноманітні функції. До їх складу можна включити цілісність, комплексність, потужність, взаємопов’язаність і взаємозалежність елементів виробничого потенціалу, гнучкість і взаємозамінність.

Виділяють такі характерні особливості виробничого потенціалу [14, с. 52]:

- реальні можливості (реалізовані чи нереалізовані) у тій чи іншій сфері економічної діяльності;
- певний обсяг та якісні характеристики ресурсів як залучених, так і не залучених у виробництво, але придатних для використання;
- нанесення найменшої шкоди навколишньому середовищу.

Спираючись на основні характеристики потенціалу підприємства, можна стверджувати, що його модель визначається такими рисами [15]:

- обсягом та якістю наявних ресурсів (зайнятих працівників, основних виробничих і невиробничих фондів чи матеріальних запасів, фінансових та нематеріальних ресурсів – патентів, ліцензій, інформації, технологій);
- можливостями керівників та інших категорій персоналу створювати певні види продукції – освітній, кваліфікаційний, психофізіологічний та мотиваційний потенціал;
- можливостями менеджменту оптимально використовувати наявні ресурси підприємства (професійна підготовка, талант, уміння створювати й оновлювати організаційні структури підприємства);
- інформаційними можливостями, завдяки яким підприємство здатне генерувати і трансформувати інформаційні ресурси для використання їх у своїй виробничій, комерційній та управлінській діяльності;

- інноваційними можливостями підприємства оновлення техніко-технологічної бази виробництва, випуску нової конкурентоспроможної продукції, використання сучасних форм і методів організації та управління господарськими процесами;

- фінансовими можливостями – кредитоспроможністю, здатністю залучати кошти ;

- іншими можливостями.

Характерні риси виробничого потенціалу можна класифікувати за певними ознаками [16, с. 70]:

- внутрішні якості та особливості структури – цілісність, взаємозамінність елементів, їхній взаємозв'язок та взаємодія;

- якісні характеристики, такі як здатність елементів до сприйняття досягнень науково-технічного прогресу;

- соціально-економічні відмінності.

Оскільки виробничий потенціал промислового підприємства є системою, йому притаманні відповідні ознаки, властиві будь-якій системі: цілісність, емерджентність і подільність, що передбачає наявність зворотних матеріальних та інформаційних зв'язків між окремими його елементами.

Виробничому потенціалу притаманні також особливі, властиві лише йому характеристики, які становлять принципову основу його формування (рис. 1.1) [17, с 48].

Системні принципи організації виробничого потенціалу підприємства визначають стратегію поведінки всіх його елементів і забезпечують їхню гнучкість. Як доведено автором, граничний, тобто економічно обґрунтований, рівень гнучкості виробничого потенціалу промислових підприємств безпосередньо пов'язаний із рівнем розвитку економічної системи загалом, оскільки, з одного боку, чим обмеженіші економічні можливості суспільства, тим нижчий допустимий рівень гнучкості виробництва. З іншого боку, недостатня гнучкість матеріального

виробництва обумовлює низьку його ефективність і, як наслідок, – слабку інвестиційну здатність економічної системи, низькі темпи її розвитку.

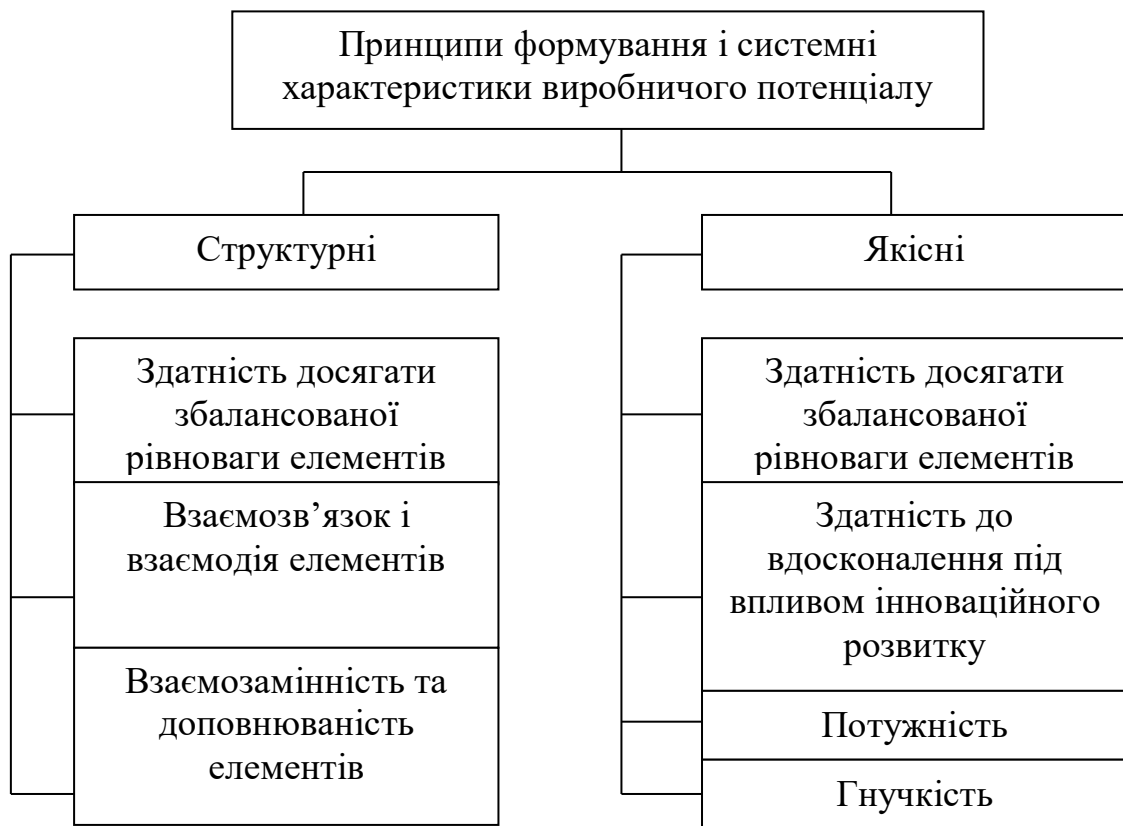

Рисунок 1.1 – Принципи формування та системні характеристики виробничого потенціалу

Прагнення до економічно обумовленого рівня виробничого потенціалу підприємства в кінцевому підсумку призводить до визначення його оптимального рівня на основі прогнозів зміни структурно-технологічних властивостей продукції, параметрів і складу сировини, тривалості життєвого циклу інноваційної продукції, обсягів реалізації і, головне, методів організації виробництва.

Методичні підходи до вдосконалення організації виробничих процесів за технологічним принципом надають можливість приймати оптимальні управлінські рішення на рівні підприємства шляхом концентрації виробництва технологічно однорідної продукції. Це сприятиме комплексній оптимізації складу і структури виробничого потенціалу, створенню

уніфікованої та стандартизованої продукції, освоєнню нових технологічних процесів на основі впровадження маловідходних чи безвідходних технологій. Розроблені оптимізаційні моделі допомагають також визначати економічну ефективність управлінських рішень стосовно нарощування обсягів виробництва, зниження собівартості продукції і відповідного збільшення прибутковості промислових підприємств як основної мети їхньої діяльності.

Виробничий потенціал як економічна категорія має свою структуру, для нього характерні певні особливі процеси розвитку.

Елементом виробничого потенціалу є виробничий ресурс, що приймає участь у виробничому процесі. До елементів виробничого потенціалу підприємства можна віднести всі види ресурси, що приймають участь у функціонуванні підприємства. Проблема вибору найважливіших ресурсів серед їхньої величезної кількості є досить складною. Саме тому існує багато різних тверджень стосовно складу виробничого потенціалу. Загалом погоджуючись з тими авторами, які до складу виробничого потенціалу відносять природні ресурси, хочемо зазначити, що такий підхід є правомірним лише для виробничого потенціалу на макро- і мезорівні, тобто, коли йдеться про виробничий потенціал галузі промисловості, регіону чи країни в-цілому. До складу виробничого потенціалу промислових підприємств доцільно включати матеріально-сировинні ресурси, які беруть участь у процесах виготовлення продукції [18, с. 100].

При дослідженні виробничого потенціалу промислових підприємств складність полягає в тому, що всі компоненти працюють одночасно і взаємодіють один з одним. Виробничий потенціал є динамічною та складною системою, де взаємодія між окремими компонентами безпосередньо впливає на особливості та моделі функціонування потенціалу. Це призводить до модифікації початкових властивостей, що спричиняє перехід всієї системи на новий і вищий якісний рівень. Отже, неможливо екстраполювати особливості та закономірності виробничого потенціалу в цілому, спираючись виключно на відомі характеристики та закономірності окремих компонентів.

Динамізм виробничого потенціалу промислових підприємств зумовлений інноваційною діяльністю, нестабільністю зовнішніх економічних факторів та впливом економічних умов виробництва. Під впливом цих факторів виробничий потенціал продовжує зазнавати структурних змін, а техніко-економічні показники, що відображають виробничий потенціал, якісно і кількісно змінюються.

Отже, виробничий потенціал промислового підприємства – це складна, організована та динамічна система, яка складається із сукупності елементів, які взаємопов'язані, взаємодіють і виконують різноманітні функції в процесі виробництва продукції необхідної кількості та якості згідно з визначеними ринком строками.

Виробничий потенціал підприємства є сукупністю виробничих ресурсів і повинен включати [19, с. 624]:

– основні засоби підприємства – втілення вартості засобів виробництва. Основною визначальною характеристикою основних засобів є спосіб перенесення вартості на виготовлену продукцію: поступово протягом ряду виробничих циклів, частинами в міру зношування. Після продажу продукції накопичена амортизація акумулюється у спеціальному амортизаційному фонді, призначеному для нових капітальних інвестицій. Таким чином, одноразова авансова вартість статутного капіталу (фонду) в основний капітал проходить безперервний цикл від грошової форми до натуральної, товарної, а потім знову до грошової форми;

– оборотні засоби підприємства (матеріальні ресурси) – це предмети праці, що призначені для використання в процесі виробництва. До їх складу входять наступні елементи: сировина, основні та допоміжні матеріали, пальне, куповані напівфабрикати та комплектуючі вироби, тара та тарні матеріали, запасні частини тощо;

– трудові ресурси підприємства. Конкретні результати виробничої діяльності значною мірою залежать від трудових ресурсів. Поняття «інтелектуальний капітал» розглядається як внесок, який людина робить у

продуктивну діяльність за допомогою характеристик, що визначають здібності працівників підприємства, і втілюється в процесі праці у вигляді товарів і послуг. В основі їх відтворення лежать індивідуалізовані економічні інтереси кожного суб'єкта та їх сукупність.

Найбільш повне визначення структури виробничого потенціалу підприємства включає об'єктну та суб'єктну частини. Об'єктна складова стосується матеріально-особистісних форм корпоративного потенціалу. Вона споживаються і відтворюється в тій чи іншій формі під час діяльності підприємства. До неї належать: інноваційний, виробничий, фінансовий і відтворювальний потенціал [20].

Виробничий потенціал – це наявна та неявна здатність підприємства залучати та використовувати фактори виробництва для виробництва максимально можливої кількості продукції (послуг). Його також слід розглядати як сукупність ресурсів, які функціонують і здатні виробляти певну кількість продукту. Отже, виробничий потенціал є багатоструктурною системою (рис. 1.2):

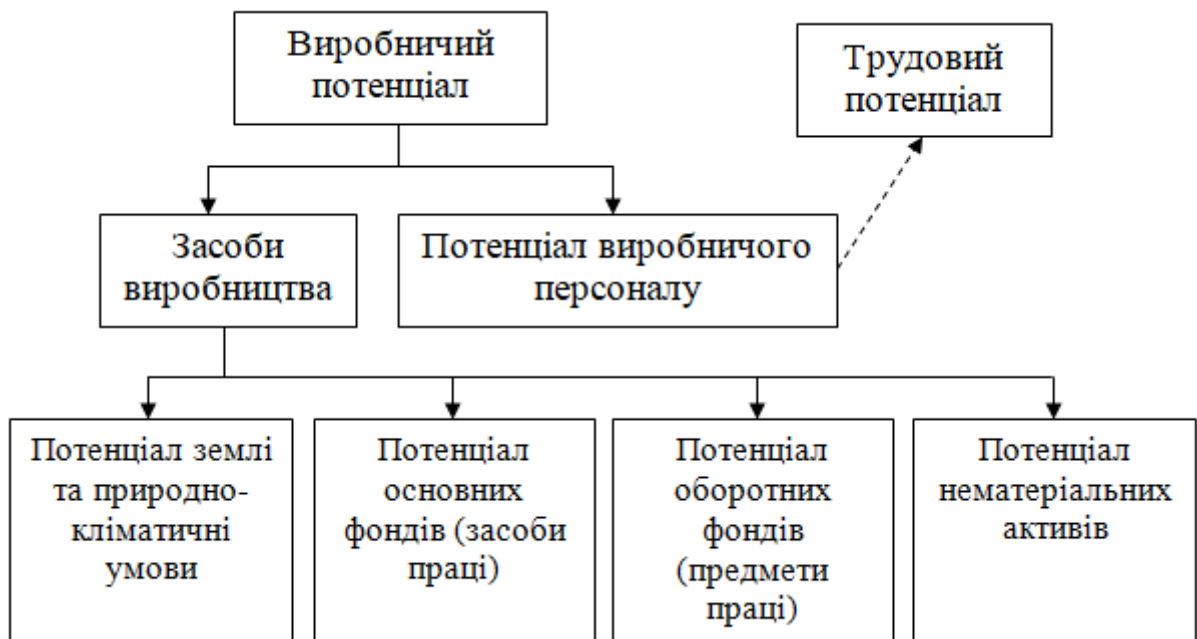

Рисунок 1.2 – Структура виробничого потенціалу підприємства

– земельний потенціал і природно-кліматичні умови – здатність підприємства використовувати загальну кількість природних ресурсів у господарській діяльності;

– потенціал засобів праці (основних фондів) – наявні та неявні необоротні активи, які формують техніко-технологічну основу виробничої потужності підприємства;

– потенціал оборотних засобів – частина виробничого капіталу підприємства, що існує у вигляді певної сукупності предметів праці у виробничих запасах, незавершеному виробництві, напівфабрикатах, і витратах у майбутніх періодах;

– потенціал нематеріальних активів – сума прав підприємства на використання нових або існуючих продуктів інтелектуальної праці в господарській діяльності;

– трудовий потенціал – здатність працівників виготовляти різноманітну продукцію, надавати послуги або виконувати роботи [21, с. 73].

Деякі вчені пропонують розмежовувати дві групи елементів виробничого потенціалу промислових підприємств за їх функціональними характеристиками [22, с. 27]:

1. Елементи, які безпосередньо беруть участь у виробництві продукції, тобто елементи, що складають так зване основне виробництво і складають його технічну сферу;

2. Елементи, які опосередковано впливають на процес виробництва, тобто нематеріальні елементи (технології та інформація).

Процес формування виробничого потенціалу в основному відбувається за такими напрямками [23, с. 82]:

– вибір нових форми і методів господарювання з урахуванням ринкових умов економіки;

– моніторинг виробничого потенціалу з метою оцінки ефективності його використання, визначення його стану та ролі в регіональній і галузевій економіці, визначення пріоритетних напрямів його формування;

- формування ресурсної бази з точки зору забезпечення комплексного розвитку підприємства та задоволення потреб споживачів;
- оптимізація структури підприємства на основі використання наявних природних ресурсів, технології виробництва та трудового потенціалу, збереження та розвитку інтелектуального, науково-технічного потенціалу.

При цьому важливою частиною процесу створення виробничого потенціалу фірми є його відтворення. Основним завданням виробничого потенціалу є виробництво продукції, тобто відтворення продукції. Очевидно, що для того, щоб виробничий потенціал здійснював даний безперервний процес, він сам повинен постійно відновлюватися. Потужність виробничого потенціалу є однією з важливих складових економічного потенціалу, яка відіграє стратегічну роль у широкому діапазоні економічних рішень, пов'язаних із діагностикою поточних економічних умов і глобальними напрямками майбутнього економічного розвитку.

Відтворення потенціалу підприємства є процесом безперервного відновлення кожної його складової. Відтворення виробничого потенціалу можна поділити на такі види [24, с. 60]:

- просте відтворення потенціалу підприємства при незмінній кількості для відновлення спожитих факторів виробництва та забезпечення безперервності своєї діяльності;
- розширене відтворення потенціалу підприємства передбачає кількісний і якісний розвиток факторів виробництва та інших складових потенціалу, що забезпечує більшу ефективність діяльності підприємства.

У рамках розширеного відтворення можна виділити три типи розвитку потенціалу підприємства [25, с. 38]:

- екстенсивний (традиційний), коли збільшення масштабів виробництва досягається за рахунок додаткових витрат праці, природних ресурсів і засобів виробництва і збереження сформованої технологічної та технологічної бази;

– інтенсивний (інноваційний) – досягається за рахунок якісного вдосконалення факторів виробництва: використання прогресивних засобів праці та робіт і видів енергії, підвищення кваліфікації технічного та управлінського персоналу, а також за рахунок постійного вдосконалення використання всіх наявних частин потенціалу підприємства;

– екстенсивно-інтенсивний (змішаний), що характеризується збалансованістю або домінуванням одного з двох інших факторів розвитку. Тому економічний розвиток поділяється на екстенсивний, інтенсивний і змішаний типи.

Відтворення різних складових потенціалу підприємства має свій часовий проміжок і особливості, які зумовлюють використання різноманітних джерел фінансового забезпечення, пов'язаного з формуванням і відтворенням виробничого капіталу.

1.2 Система управління виробничим потенціалом підприємства

Управління виробничим потенціалом підприємства – це процес постійного пошуку найбільш ефективних шляхів удосконалення його виробничої діяльності та формування пов'язаних із цим завдань підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства. Основним завданням виробничого потенціалу є реалізація можливостей інтенсифікації існуючого виробництва, що дасть змогу значно скоротити витрати праці, матеріально-технічних і фінансових ресурсів для задоволення потреб суспільства сьогодні і в майбутньому. Швидкому виконанню виробничого плану повинна сприяти організація відповідних служб і відділів підприємства (технічний відділ, служба головного механіка, служба технічного обслуговування та ін.) [26, с. 134].

До суб'єктів управління виробничим потенціалом підприємства можуть належати:

– генеральний директор (директор) – визначає загальну стратегію управління виробничим потенціалом, затверджує загальний напрямок дій за окремими напрямками, затверджує заходи, які потребують значного фінансування;

– директор з виробництва (начальник виробництва) – виконує основні функції у сфері управління виробничим потенціалом підприємства, зокрема планує роботу та показники розвитку елементів виробничого потенціалу, організовує їх ефективне використання, бере участь у формуванні системи стимулювання працівників, здійснює контрольні функції;

– відділ матеріально-технічного забезпечення – здійснює діяльність у сфері ресурсного забезпечення діяльності підприємства;

– бухгалтерія – здійснює координацію розрахунків, пов'язаних з формуванням і використанням факторів виробничого потенціалу;

– планово-економічний відділ – готує та обґрунтовує економічні рішення з урахуванням функцій управління виробничим потенціалом;

– виробничий персонал – забезпечує діяльність підприємства за рахунок використання елементів виробничого потенціалу.

Склад суб'єктів управління виробничим потенціалом конкретного підприємства залежить від масштабів та організаційної структури управління підприємством, виду та особливостей його діяльності.

Об'єкти управління виробничим потенціалом слід розглядати в комплексі з його складовими, а саме технологічною, матеріальною, трудовою, інформаційною та нематеріальною складовими.

Метою управління виробничим потенціалом є забезпечення максимально можливого випуску продукції (виконання робіт, надання послуг) при заданому рівні якості шляхом оптимального поєднання та використання наявних ресурсів. Поставлені цілі передбачають вирішення наступних завдань управління:

- планування складових виробничого потенціалу – визначення складу та кількості виробничих ресурсів, які необхідно використовувати для забезпечення запланованих обсягів виробництва та реалізації;
- забезпечення оптимальних закупівель – визначення найкращої ринкової пропозиції з точки зору якості ресурсів та співвідношення їх вартості;
- організація транспортування, постачання і зберігання виробничих ресурсів;
- організація ефективних пропорцій між різними видами ресурсів та їх узгодження у виробничо-господарських процесах;
- управління виробничим персоналом – планування та організація праці виробничих працівників при виконанні завдань;
- забезпечувати ефективне використання факторів виробничого потенціалу з урахуванням можливостей їх поєднання та специфіки виробничо-господарських процесів.

Окрім поставлених завдань, можуть бути й інші завдання, що визначаються конкретними обставинами діяльності підприємства або потребами стратегічного чи тактичного управління.

Управління виробничим потенціалом рекомендується здійснювати за певними принципами. До основних принципів управління виробничим потенціалом слід віднести: ефективність, раціональність, системність, комплексність, раціональність, адаптивність, гнучкість та принцип головної ланки.

Управління виробничим потенціалом слід розглядати як особливу функцію управління, яка повинна здійснюватися в логічній послідовності: планування виробничого плану; організація роботи відділів і структурних підрозділів для виконання поставлених завдань; мотивація тих суб'єктів, які прямо чи опосередковано впливають на виробничий процес; контроль виробництва Рівень якості продукції та виконання загального плану виробництва, моніторинг виявлених проблем і дефектів [27, с. 62].

Проте в сучасних економічних умовах досить складно ефективно організувати та управляти процесом розвитку виробничого потенціалу, оскільки сам процес потребує класифікації різноманітних факторів та аналізу їх взаємозв'язку з умовами розвитку потенціалу, оцінки виробничого потенціалу та ефективного використання та розвитку майбутнього виробничого потенціалу.

Для оцінки виробничого потенціалу підприємствам спочатку слід розрахувати: зміни матеріальних ресурсів, трудових ресурсів, основних фондів тощо. Рекомендується також використання факторних моделей і діагностики прогнозування активності. Ефективне використання та розвиток потенціалу підприємства залежатиме від правильної оцінки виробничого потенціалу підприємства, що сприятиме досягненню поставлених підприємством цілей [28, с. 214].

Система управління виробничим потенціалом підприємства – це сукупність цілей, принципів, методів, форм і стимулів управління, прийнятих підприємцями в процесі управління виробничою діяльністю для забезпечення максимального виробництва продукції, ефективного використання та розвитку виробничого потенціалу підприємства.

Механізм управління виробничим потенціалом підприємства передбачає наявність мети управління, яка полягає в тому, щоб виробничий потенціал підприємства використовувався і розвивався найбільш ефективно.

Принципи, на яких базується система управління виробничим потенціалом підприємства, включають [29]:

- системність – визначає процес формування різних складових виробничого потенціалу для забезпечення їх збалансованості; дотримання системності при формуванні стратегії і тактики фінансування та реалізації запланованих заходів через вивчення системи взаємопов'язаних і взаємоузгоджених показників;

– раціональність – забезпечення формування виробничого потенціалу на основі реальних показників економічного і соціального розвитку підприємства;

– комплексність – передбачає наявність повного набору всіх функцій управління виробничим потенціалом підприємства: планування, організації, мотивації та контролю;

– адаптивність – визначає наявність великої кількості варіантів формування структури виробничого потенціалу, виходячи з цього принципу структура виробничого потенціалу повинна гнучко пристосовуватися до впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;

– цілеспрямованість – орієнтується на цілі і завдання, які підприємство ставить перед собою в певний момент для формування та ефективного використання виробничого потенціалу підприємства;

– динамічність – визначає необхідність врахування змін у структурі виробничого потенціалу на основі змін внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства;

– оптимальність – передбачається, що система управління виробничим потенціалом повинна забезпечувати підвищення ефективності господарської діяльності при мінімізації витрат самої системи;

– прогнозованість – означає необхідність заздалегідь підготуватися до можливих негативних явищ і створити необхідні передумови для їх локалізації або усунення;

– гнучкість – передбачається, що система управління виробничим потенціалом не фіксована, а змінюється під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів.

Існує багато методів, якими повинні керуватися підприємці при управлінні виробничим потенціалом своїх підприємств, але в основному вони включають наступні [30, с. 70]: аспектний метод, ситуаційний метод, системний метод, процесний метод і синергетичний метод.

Процес управління виробничим потенціалом підприємства – це вплив суб'єкта управління на цілеспрямовану організацію виробничої діяльності підприємства та пов'язаних з нею процесів, метою якого є доведення фінансового стану підприємства до очікуваного суб'єктом управління стану. Алгоритм процесу управління виробничим потенціалом підприємства показано на рис. 1.3.

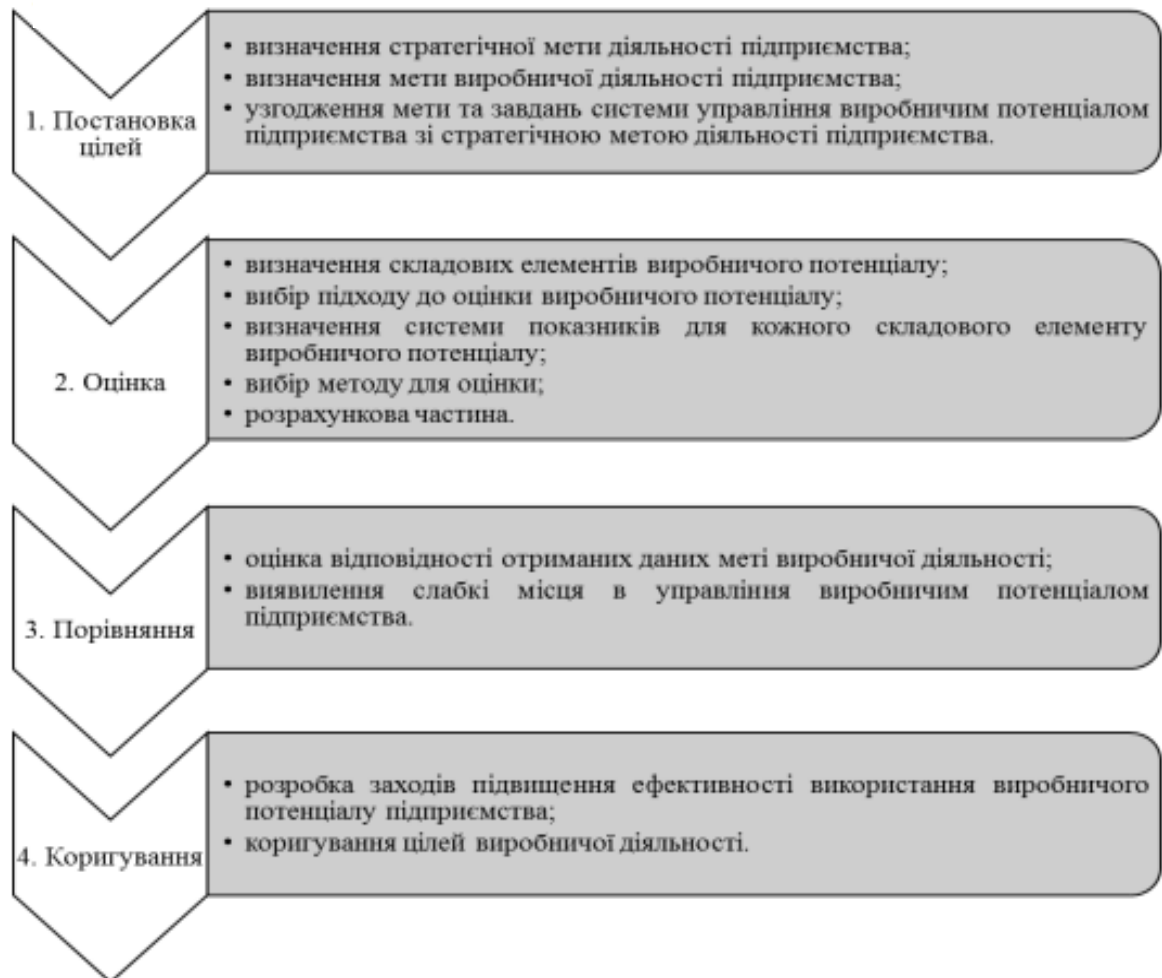

Рисунок 1.3 – Процес управління виробничим потенціалом підприємства

Заходи щодо усунення слабких місць і проблем в управлінні виробничим потенціалом підприємства залежать від того, яка частина виробничого потенціалу відхиляється від планового рівня, визначеного при формуванні цілей виробничої діяльності підприємства.

Для підвищення рівня виробничого потенціалу підприємства використовується низка методів підвищення виробничого потенціалу, які поділяються за його складовими.

До шляхів підвищення виробничого потенціалу підприємства за рахунок підвищення ефективності використання основних засобів відносяться [31, с. 46]:

- а) Технічні вдосконалення засобів виробництва, включаючи:
 - заміну застарілого обладнання та модернізацію обладнання;
 - технічну трансформацію на основі комплексної автоматизації та впровадження гнучких виробничих систем;
 - усунення вузьких місць і дисбалансів у виробничих потужностях підприємства;
 - механізацію допоміжних та обслуговуючих процесів;
 - розробка та раціоналізація винаходів.
- б) Збільшення часу роботи машин і устаткування за рахунок:
 - ліквідація непрацюючого устаткування (оренда, лізинг, продаж тощо);
 - скорочення часу обслуговування устаткування;
 - скорочення простоїв: протягом доби та протягом зміни.
- в) Поліпшення організації та управління виробництвом, а саме:
 - прискорення виходу на проектну продуктивність введених в дію основних засобів;
 - впровадження принципів наукової організації праці і виробництва;
 - покращення матеріально-технічного забезпечення;
 - удосконалення управління виробництвом на основі сучасних комп'ютерних технологій;
 - розвиток матеріальної зацікавленості працівників і сприяння підвищенню ефективності виробництва.

До методів збільшення виробничого потенціалу за рахунок більш ефективного використання оборотних засобів можна віднести такі варіанти [31, с. 48]:

а) На етапі створення виробничих запасів:

- раціональне використання виробничих запасів;
- ліквідація надлишкових матеріальних запасів;
- удосконалення організації постачання, включаючи встановлення чітких умов контрактів та забезпечення їх виконання, оптимальний вибір постачальників та вдосконалення транспортної роботи;
- покращення нормування;
- удосконалення організації управління складським господарством, особливо впровадження комплексної механізації та автоматизації вантажно-розвантажувальних робіт на складі.

б) На стадії незавершеного виробництва:

- впровадження передової техніки і технологій, особливо безвідходних та маловідходних;
- розвиток уніфікації та стандартизації;
- удосконалення форм організації виробництва;
- удосконалення системи економічного стимулювання та економії використання сировини, палива та енергії.

в) На стадії обігу:

- організація реалізації готової продукції та застосування прогресивних методів розрахунків;
- своєчасна обробка документів та прискорення їх руху, дотримуючись договірної та платіжної дисципліни.

До шляхів збільшення виробничого потенціалу за рахунок більш ефективного використання нематеріальних активів належать [32]:

- створити власну інформаційну базу;
- зберігати баланс у діяльності та раціонально використовувати наявний досвід і знання;

- підтримувати інновації та зміни;
- захист сфер компетенції від конкуренції;
- впровадження стандартних інформаційних систем (MRP, MRPII та ERP) тощо.

До методів підвищення виробничого потенціалу за рахунок підвищення ефективності використання інформаційних компонентів належать [33]:

- інтегрувати систему управління інформаційними ресурсами підприємства в систему управління підприємством;
- впровадження сучасних та модернізація застарілих інформаційних технологій для управління виробничою діяльністю підприємств;
- запровадити використання стратегічних карт для аналізу системи інформаційного забезпечення підприємства тощо.

Удосконалення системи управління виробничим потенціалом підприємства в основному має здійснюватися за такими напрямками:

- удосконалити організаційну структуру управління виробничим потенціалом підприємства;
- оптимізувати організацію управлінських та бізнес–процесів шляхом вдосконалення систем планування, обліку та контролю за основними показниками виробничого потенціалу підприємства;
- вдосконалити управління виробничими ресурсами та запасами;
- підвищити ефективність управління інноваційними процесами підприємства та підвищення якості продукції, що випускається [34, с. 135].

Для вдосконалення організаційної структури управління формуванням і використанням виробничого потенціалу підприємства, насамперед необхідно встановити оптимальну кількість і структуру органів управління підприємством, а також чисельність працівників за виробничими підрозділами та відділами відповідно діючим нормам, правилам і реальним потребам підприємств, а також враховувати сучасні ринкові умови тощо. При впровадженні ефективних систем планування, стимулювання і внутрішнього контролю широке і комплексне впровадження обчислювальної техніки

дозволяє поліпшити системи планування, обліку і контролю за основними показниками виробничого потенціалу підприємства. Розвиток комп'ютерних комунікаційних мереж, використання сучасних програмних засобів: технології управління та інформаційних технологій тощо [35, с. 50].

Впровадження автоматизованої системи організації збору та обробки економічної інформації також є одним із напрямків удосконалення системи управління, яка допомагає побудувати раціональну структуру управління підприємством та може більш ефективно використовуватися у виробничих цілях.

1.3 Методичний інструментарій оцінки виробничого потенціалу підприємства

Виробничий потенціал у широкому розумінні – система ресурсів (люди, матеріально-технологічна база, організаційно-управлінські системи), відповідно організована підприємством для досягнення поставлених цілей. Діагностика виробничого потенціалу промислових підприємств базується на аналізі господарської діяльності. Фінансові підходи, зосереджені на оцінці виробничого потенціалу, не завжди дозволяють розробити заходи щодо збільшення виробничого потенціалу в умовах динамічної ринкової економіки. Керівництво багатьох підприємств не володіє сучасними методами та інструментами економічної діагностики виробничого потенціалу. Значною перевагою цілеспрямованої оцінки виробничого потенціалу підприємства та його окремих підсистем є забезпечення реалізації стратегії розвитку.

На формування виробничого потенціалу промислових підприємств впливає багато факторів і його необхідно розглядати комплексно. По-перше, це: технологія виробництва, організація, економіка та управління інформацією.

При аналізі виробничого потенціалу використовуються різні графічні та динамічні моделі управління, наприклад динамічні моделі для визначення обсягів виробництва. Для ефективного управління виробничим потенціалом необхідна інформаційна система, що включає господарський облік і контроль ефективності господарської діяльності підприємства. Формування та використання виробничого потенціалу підприємства має базуватися на вивченні попиту підприємства, який можна поділити на вторинний, нееластичний, нестійкий або парний.

Стимулювання попиту на продукцію з боку промислових підприємств вимагає використання сучасних маркетингових концепцій. Дослідження попиту повинні розглядати кожен групу промислових товарів і послуг.

На формування виробничого потенціалу промислових підприємств також впливають характеристики продукції – чим складніший продукт і технологія його виготовлення, тим різноманітніші зв'язки, що формуються всередині підприємства, і підприємства повинні це враховувати при формуванні своїх моделей управління, включаючи систему управління виробничим потенціалом. Іншими словами, при формуванні виробничого потенціалу промислових підприємств чітко проглядається взаємозв'язок між технічною структурою та організаційною структурою. Організаційна структура управління є відображенням структури технологічної системи. Технологічні зв'язки первинні по відношенню до організаційних зв'язків. Технологічні процеси та їх системи побудовані за своїми законами, а організація і управління виробництвом покликані забезпечити їх продуктивність і розвиток. Тому, розуміючи об'єктивні закономірності розвитку технологічних систем, можна створити оптимальну систему управління [36, с. 204].

Виробничий потенціал підприємства – це складна система, що характеризується такими показниками:

- 1) наявність, динаміка і частка необоротних активів у загальній вартості майна;

- 2) наявність, динаміка і частка основних засобів у фактичній вартості майна;
- 3) коефіцієнт зносу основних засобів;
- 4) середня норма амортизації;
- 5) наявність, динаміка і питома вага капітальних вкладень та їх зв'язок з фінансовими інвестиціями.

Збільшення необоротних активів на кінець року та збільшення частки цих активів у загальному капіталі підприємства в цілому свідчить про збільшення виробничих потужностей. Цей показник не повинен бути нижче 50%. В якості основи для порівняння використовуються галузеві стандартні показники.

Показник частки основних засобів у вартості активів підприємства розраховується як відношення залишкової вартості основних засобів до валюти балансу.

Цей розрахунок проводиться на початок та на кінець звітного періоду. Отримані показники порівнюються з нормативними значеннями підприємств галузі та показниками високорентабельних підприємств.

Розраховується коефіцієнт зносу основних засобів і дається якісна характеристика його зміни. Для оцінки інтенсивності накопиченого зносу (амортизації) основних засобів використовується показник середньої норми амортизації, розрахований як відношення амортизаційних відрахувань за звітний період до первісної вартості основних засобів. Цей показник порівнюється з показниками інших компаній і стандартними значеннями цього показника.

Виробничий потенціал підприємства характеризується також відношенням капітальних вкладень до довгострокових фінансових вкладень: незавершеного виробництва та довгострокових фінансових інвестицій. Високі темпи зростання фінансових інвестицій призведуть до зниження виробничих потужностей підприємств.

Іншими показниками, за допомогою яких оцінюють джерела досягнення виробничого потенціалу, є ефективність використання ресурсів підприємства, яка визначається як відношення витрат до результатів. Водночас можна використовувати принципи максимізації можливих результатів та/або мінімізації витрат. Але основною кількісною та якісною оцінкою виробничого потенціалу підприємства залишається прибуток. Адже бізнес працює не на ефективність, а на прибуток. Проте ефективність використання ресурсів підприємства, ефективність управління його виробництвом надають можливості для економії ресурсів і, отже, сприяють підвищенню якості виробничого потенціалу підприємства, а значить, можливості досягнення кращих результатів.

До оцінки виробничого потенціалу слід застосувати системний підхід: з точки зору механізмів і джерел, за допомогою яких підприємство досягає необхідних корисних результатів.

Процес кількісної оцінки можливості відновлення загального виробничого потенціалу підприємства складається з трьох етапів, кожен з яких має свою структуру [37, с. 349]:

1. На першому етапі динамічно визначається рентабельність власного капіталу (ROE) підприємства за певний період за формулою:

$$ROE = \text{Пр} / \text{ВК}, \quad (1.1)$$

де Пр – прибуток;

ВК – власний капітал підприємства.

На основі порівняння показників поточного періоду з показниками базового періоду та динамічного аналізу приймаються рішення про проведення подальшої оцінки.

Далі слід зосередитися насамперед на зазначених раніше складових оцінки. Підхід до управління ресурсами передбачає оцінку за двома

напрямами: визначення здатності виробничих ресурсів та управлінських ресурсів.

2. На другому етапі кількісної оцінки визначається обсяг резервів ресурсів, необхідних для збереження та розвитку виробничого потенціалу. Для цього розраховується показник ресурсовіддачі для всіх ресурсів компанії.

Цей показник відображає здатність виробничих ресурсів створювати продукцію, яка стає товаром на ринку і забезпечує прибуток.

Якщо показник демонструє тенденцію до погіршення, то вирішують аналізувати переважно ті виробничі ресурси, які в звітному періоді знизили продуктивність. Для цього необхідно встановити часткову систему показників, що характеризує ефективність використання основних трудових ресурсів і оборотних засобів.

Ресурсовіддача господарських ресурсів підприємства розраховується за формулою 1.2:

$$PB = BP / (OcnZcep + ObZcep), \quad (1.2)$$

де PB – ресурсовіддача;

BP – виручка від реалізації продукції;

OcnZcep – середньорічна вартість основних засобів;

ObZcep – середньорічний розмір оборотних засобів.

Ресурсовіддача всіх ресурсів підприємства розраховується за формулою 1.3:

$$PB = BP / (OcnZcep + ObZcep + FOП), \quad (1.3)$$

де ФОП – фонд оплати праці.

Рентабельність всіх ресурсів підприємства розраховується за формулою 1.4:

$$R_{\text{рес}} = \text{Пр} / (\text{ОснЗсер} + \text{ОбЗсер} + \text{ФОП}) * 100 \%, \quad (1.4)$$

де $R_{\text{рес}}$ – рентабельність всіх ресурсів підприємства.

3. Третій етап кількісної оцінки визначає управлінські резерви формування виробничого потенціалу підприємства, що адаптований до ринкового середовища. Для цього створюється мультиплікативна модель і проводяться розрахунки відповідних показників:

$$\frac{\text{Пр}}{\text{ВК}} = \frac{\text{Пр}}{\text{ВР}} \cdot \frac{\text{ВР}}{\text{СВ}} \cdot \frac{\text{СВ}}{\text{ВК}}, \quad (1.5)$$

де Пр – прибуток;

ВК – власний капітал підприємства;

СВ – собівартість випущеної продукції;

ВР – отримана виручка від реалізації.

Процес оцінки виробничого потенціалу включає в себе наступні етапи [38, с. 84]:

1. Визначення рівнів виробничого потенціалу підприємства та їхня характеристика (табл. 1.1).

2. Розробка показників оцінки ефективності використання виробничого потенціалу підприємства по видах.

3. Розрахунок попередньо визначених показників з урахуванням рівнів виробничого потенціалу підприємства.

4. Експертне визначення значимості кожної складової залежно від регіональної або галузевої приналежності підприємства з метою встановлення підсумкового рівня виробничого потенціалу підприємства господарюючого суб'єкта з використанням шкали приналежності

підприємства до групи виробничого потенціалу підприємства залежно від значимості складової виробничого потенціалу підприємства (додаток А).

Таблиця 1.1 – Характеристика рівнів виробничого потенціалу

Рівень виробничого потенціалу підприємства	Позначення	Стисла характеристика
Високий	А	Підприємство перебуває у стані абсолютної рівноваги за всіма складовими відповідно до всіх критеріїв оцінки
Середній	В	Підприємство успішно функціонує в бізнесі, долаючи труднощі, завдяки використанню механізмів адаптації
Низький	С	Наявні хронічні порушення більшості параметрів всіх функціональних складових: забезпечення ОВФ, сировиною, матеріалами, трудовими ресурсами, неефективне їхнє використання

Отже, під виробничим потенціалом підприємства ми розуміємо взаємозв'язок між найбільш ефективним використанням інтелектуального капіталу підприємства та пошуком прогресивних форм організації виробництва для досягнення якомога більших результатів виробництва, наявної техніки та матеріальних ресурсів для впровадження новітніх технологій.

Виробничий потенціал підприємства – це сукупність виробничих ресурсів, що включає основні засоби підприємства, оборотні засоби (матеріальні ресурси) і трудові ресурси підприємства.

Процес управління виробничим потенціалом підприємства – це планомірний вплив суб'єкту управління на виробничу діяльність підприємства та інші пов'язані з нею процеси, з метою приведення фінансового стану підприємства до очікуваного суб'єктом управління стану.

Оскільки виробничий потенціал є динамічною категорією, яка постійно розвивається та змінюється, управління виробничим потенціалом підприємства вимагає від підприємців уміння адаптуватися до змін усередині та поза підприємством та зосередитися на розробці, використанні та оцінці нових методів.

Для ефективного управління виробничим потенціалом підприємства необхідно розробити систему управління виробничим потенціалом, яка являє собою сукупність цілей, принципів, методів, прийомів, форм і рекламних заходів, що використовуються підприємцями для управління виробничою діяльністю з метою забезпечити найбільш ефективне використання та розвиток потенціалу виробничих підприємств.

У науковій літературі розглядається кілька методів оцінки виробничого потенціалу: оцінка всіх ресурсів – складових виробничого потенціалу; визначення величини потенціалу шляхом перетворення всіх ресурсів в трудові еквіваленти; оцінка виробничої потужності як характеристики потенційного випуску; оцінка величини виробничого потенціалу шляхом комплексної оцінки і/або виведення узагальнених показників.

2 АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»

2.1 Аналіз стану та перспектив розвитку машинобудівної промисловості України

Машинобудівна галузь представляє собою міжгалузевий комплекс, оскільки виробництво машин, обладнання та інших продуктів для господарських і побутових потреб впливає на розвиток різних секторів економіки.

Ефективне функціонування машинобудівної галузі є критичним для підтримання високої продуктивності праці в різних галузях економіки. Машини і обладнання, які виробляються, можуть бути використані в сільському господарстві, промисловості, будівництві тощо.

В Україні налічується майже 4,5 тис. підприємств у машинобудівному комплексі. Це свідчить про розмаїття та масштабність цієї галузі.

Розвинене широкопрофільне машинобудування в Україні включає в себе різні галузі, такі як:

1. Транспортне і енергетичне машинобудування:

- транспортне машинобудування: виробництво автомобілів, вантажівок, автобусів, залізничних вагонів, літаків і суден має велике значення для розвитку транспортної інфраструктури та логістики країни;

- енергетичне машинобудування: виробництво електрогенеруючих установок, турбін, обладнання для виробництва тепла та електроенергії грає важливу роль у секторі енергетики.

2. Автомобілебудування: виробництво легкових та вантажних автомобілів, мотоциклів, а також комплектуючих для автомобільної промисловості визначає конкурентоспроможність автомобільного ринку;

3. Машинобудування для нафтохімічної і хімічної, металургійної та гірничодобувної промисловості: виробництво обладнання для обробки нафти

та газу, хімічних заводів, металургійних підприємств та гірничодобувних компаній є ключовим для розвитку цих галузей.

4. Верстатобудування: виготовлення верстатів, обладнання для металообробки, інструментів є важливим компонентом для промисловості та виробничих підприємств.

Усі ці фактори вказують на важливість машинобудування як стратегічної галузі для економіки України, а його розвиток може бути важливим для конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку.

З метою оцінки спроможності підприємств машинобудівної галузі забезпечувати розвиток проаналізуємо реалізацію продукції підприємствам промисловості в цілому та підприємств машинобудівної промисловості в Україні та виявимо існуючі перешкоди, які заважають їм запроваджувати сталий розвиток (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Обсяги реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) за 2017–2022 рр., млн. грн. [39]

Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг)	Роки					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Промисловість	2625862,7	3045201,9	3019383,1	3236369,1	4678908,6	2813790,1
Машинобудування	168281,9	208676,4	212027,3	197343,6	243473,3	151238,5
Питома вага підприємств машинобудування, %	6,4	6,9	7,0	6,1	5,2	5,4

Дані таблиці 2.1 показують, що з 2017 по 2022 рік загальний обсяг реалізації промислової продукції зріс на 187,9274 млрд. грн., збільшившись на 7,15 %. При цьому обсяг збуту продукції машинобудівними підприємствами у 2022 році знизився порівняно з 2017 роком. Так, у 2022 році суб'єктами господарювання машинобудівного комплексу вироблено продукції на 151,2385 млрд. грн., тобто на 17,0434 млрд. грн. менше

порівняно з 2017 роком (- 10,12 %). Ці тенденції пов'язані насамперед з тим, що багато ключових діючих машинобудівних компаній були окуповані або розташовані поблизу лінії розмежування, що завдало серйозних збитків. Але навіть за таких умов деякі підприємства все одно роблять усе можливе, щоб продовжити виробництво. У структурі промисловості України машинобудування займає в 2022 році частку 5,4 % (рис. 2.1).

Рисунок 2.1 – Частка підприємств машинобудівної промисловості в сукупному обсязі реалізації продукції промисловості, %

Отже, частка машинобудування в структурі промислового виробництва впала з 6,4 % у 2017 році до 5,4 % у 2022 році, що набагато менше, ніж у провідних країнах світу, де частка машинобудування оцінюється в 25-45 %. Ця негативна тенденція в поєднанні з низьким рівнем інновацій є однією з причин технологічного відставання української промисловості від розвинених країн.

Збільшення промислового виробництва є одним із пріоритетів економічної політики України, однак поточна економічна ситуація, в якій змушені працювати вітчизняні підприємства, в тому числі і машинобудівні, характеризується переважно нестабільністю та економічною невизначеністю, що позначається на фінансовому стані та економічні показники України.

Основними чинниками, що стримують розвиток машинобудівної галузі, є недовикористання виробничих потужностей, зношеність основних фондів, значне обмеження інноваційної діяльності та низький попит на продукцію українського машинобудування на зовнішніх ринках. Перед вітчизняними машинобудівними підприємствами виникає багато нагальних проблем, що вимагають вирішення:

- залучення коштів інвесторів, підвищення конкурентоспроможності та обсягів продажів;
- впровадження нових технологій та інновацій;
- мотивація до формування та реалізації інноваційної діяльності на основі ринкових механізмів саморозвитку та під впливом держави;
- формування інтересів та проведення спільної роботи щодо створення та залучення інноваційного потенціалу державних установ, різних комерційних структур та інфраструктурних елементів;
- координація інноваційної діяльності та визначення суб'єктів на основі можливості вирішення структурованих завдань.

Лише шляхом збалансованої та системної промислової політики можна підвищити конкурентоспроможність та якість машинобудівної продукції на світовому ринку, знизити витрати, залучити іноземні інвестиції, вивести машинобудівну продукцію на нові зовнішні ринки та створити нові робочі місця.

2.2 Загальна характеристика ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»»

Історія та розвиток «Вінницького заводу «Маяк» свідчать про його значущий внесок у розвиток української промисловості. Заснований у 1968 році, завод спеціалізувався на виробництві силової електроніки, використовуючи технології як вітчизняних, так і передових оборонних компаній. З 1991 року підприємство розширило свій асортимент, включаючи

електрообігрівачі, побутову техніку, інверторні зварювальні апарати, радіатори для водяного опалювання та інші товари.

Приватне акціонерне товариство «Вінницький завод «Маяк» визначається як одне з великих промислових підприємств в Україні. Його корпоративна діяльність охоплює виробництво товарів, послуг, а також комерційну діяльність з метою отримання прибутку.

Під торговою маркою «Термія» виробляється популярна та високоякісна продукція. Важливо відзначити, що вироби виготовляються з екологічно чистих матеріалів і проходять багаторівневу систему тестування та контролю. Гарантія тривалістю 3,5 роки свідчить про впевненість підприємства у якості своєї продукції.

Розширення модельного ряду та використання передових технологій, комплектуючих від провідних європейських фірм і кращих матеріалів, свідчать про прагнення підприємства до інновацій та якісного виробництва. Розташування заводу на перетині головних автомобільних магістралей сприяє ефективному транспортуванню та відвантаженню продукції.

Підприємство спеціалізується на виготовленні різноманітної техніки, включаючи електрообігрівачі, побутову техніку, інверторні зварювальні апарати, радіатори для водяного опалювання та інші промислові товари.

Підприємство може проводити дослідження та розробки для вдосконалення своєї техніки, а також надавати консультаційні послуги в галузі електроніки та технічних інновацій. Також підприємство може активно займатися рекламною діяльністю для просування своїх товарів на ринку.

Здатність підприємства успішно реалізовувати свою продукцію на міжнародному ринку свідчить про високий рівень якості та конкурентоспроможність його товарів. Широкий спектр діяльності, включаючи науково-дослідні та комерційні аспекти, свідчить про його багатогранний підхід до бізнесу.

Основні напрямки діяльності підприємства включають:

1. Проектування, виробництво та продаж радіоелектронної продукції.

2. Проектування, виробництво та продаж машинобудівельної продукції.
3. Випуск та продаж продукції для забезпечення потреб зв'язку, промисловості, транспорту.
4. Виконання науково-вишукувальних, науково-дослідних та проектних робіт.
5. Виробництво, монтаж, наладка і експлуатація технічних засобів та програм.
6. Розробка, виготовлення та реєстрація сільськогосподарського обладнання та апаратури.
7. Розробка, випуск та реалізація продукції, товарів народного споживання.
8. Рекламна і видавнича діяльність.
9. Консультативні та інформаційні послуги.
10. Торгово-посередницька та комерційна діяльність.
11. Надання комунальних послуг робітникам та населенню та інші.

ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має гнучкість у здійсненні різних видів діяльності, які не порушують законодавство України та відповідають цілям його створення. Отримання ліцензій на певні види господарської діяльності, якщо це передбачено законодавством, свідчить про відповідність підприємства вимогам та стандартам.

Зареєстрований капітал товариства в розмірі 5234000 грн. розподіляється на 3008250 простих іменних акцій. Це є важливим фінансовим показником, який визначає мінімальний розмір майна підприємства, що забезпечує інтереси його кредиторів.

Відповідно до рішення зборів акціонерів, частину чистого прибутку може бути використано на розподіл дивідендів серед акціонерів пропорційно їх частці у зареєстрованому капіталі. Виплата дивідендів відбувається один раз на рік і визначається річними показниками та умовами, узгодженими загальними зборами акціонерів. Дивіденди на кожну акцію розподіляються

рівномірно, і відсотки не нараховуються на невикористані дивіденди. Це забезпечує чітку систему розподілу прибутку серед власників акцій підприємства.

Для аналізу економічної діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» можна розглянути динаміку основних економічних показників діяльності підприємства за 2020-2022 роки (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Аналіз основних економічних показників діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 рр.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення, +,-		Відносне відхилення, %	
	2020	2021	2022	2021 від 2020	2022 від 2021	2021 від 2020	2022 від 2021
	3	4		6		8	
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	285156	384083	644809	98927	34,7	260726	67,9
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	251917	332468	430274	80551	32,0	97806	29,4
3. Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	33239	51615	214535	18376	55,3	162920	315,6
4. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	274621	366211	473906	91590	33,4	107695	29,4
5. Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	10535	17872	170903	7337	69,6	153031	856,3
6. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-2109	26893	79773	29002	-1375,2	52880	196,6
7. Середньорічна вартість дебіторської заборгованості, тис. грн.	69648,5	81994,5	132823	12346	17,7	50828,5	62,0
8. Середньорічна вартість кредиторської заборгованості, тис. грн.	74826	63048,5	40993,5	-11777,5	-15,7	-22055	-35,0
9. Валюта балансу, тис. грн.	232755,5	249496,5	338723	16741	7,2	89226,5	35,8
10. Необоротні активи, тис. грн.	39437	41729	52992,5	2292	5,8	11263,5	27,0
11. Оборотні активи, тис. грн.	193318,5	207767,5	285730,5	14449	7,5	77963	37,5
12. Власний капітал, тис. грн.	115592,5	165718	251206,5	50125,5	43,4	85488,5	51,6
13. Залучений капітал, тис. грн.	117163	83778,5	87516,5	-33384,5	-28,5	3738	4,5
14. Середньорічна чисельність персоналу, осіб	633	585	581	-48	-7,6	-4	-0,7

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
15. Продуктивність праці, тис. грн. /особу	450,483	656,552	1109,826	206,069	45,7	453,274	69,0
16. Коефіцієнт рентабельності продаж	0,037	0,047	0,265	0,010	25,9	0,219	469,6
17. Коефіцієнт рентабельності активів	-0,009	0,108	0,236	0,117	-	0,128	118,5
18. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,018	0,162	0,318	0,181	-989,5	0,155	95,7
19. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,475	1,849	2,257	0,374	25,3	0,408	22,1
20. Фондовіддача	7,231	9,204	12,168	1,974	27,3	2,964	32,2
21. Коефіцієнт мобільності активів	4,915	5,031	5,662	0,115	2,3	0,631	12,5
22. Коефіцієнт покриття	1,963	4,497	3,744	2,534	129,1	-0,753	-16,7
23. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,384	0,618	0,408	0,234	60,8	-0,210	-34,0
24. Коефіцієнт автономії (незалежності)	0,510	0,791	0,708	0,281	55,1	-0,082	-10,4

Наведені в таблиці 2.2 дані показують, що вартість майна ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» зростає. В 2020 році капітал підприємства оцінювався в сумі 232755,5 тис. грн., в 2021 році – 249496,5 тис. грн., а в 2022 році – 338723 тис. грн. Зростання вартості ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» на 35,8 % в 2022 р. в порівнянні з 2021р. обумовлено збільшенням оборотних активів на 37,5 % та необоротних активів на 27 %. Це характеризує стабільність господарської діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 рр.

Ефективність виробництва пов'язана з величиною отриманого прибутку підприємством. Чистий дохід ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в 2020 році становив 285156 тис. грн., в 2022 році порівняно з 2021 роком відбулося зростання величини чистого доходу на 260726 тис. грн. або 67,9 %. Зростання доходу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» було викликано зростанням обсягів виробництва. Разом з тим слід відмітити зростання повної собівартості реалізованої продукції за 2021-2022 рр. на 107695 тис. грн. або 29,4 %. Якщо в 2020 р. повна собівартість продукції складала 274621 тис.

грн., то в 2021 і 2022 рр. вона зросла до 366211 тис. грн. і 473906 тис. грн. відповідно.

Не зважаючи на зростання повної собівартості реалізованої продукції, зростання величини доходу забезпечило збільшення величини прибутку від реалізації продукції на 69,6 % в 2021 р. порівняно з 2020 р. та на 856,3 % в 2022 р. порівняно з 2021 р. (рис. 2.2).

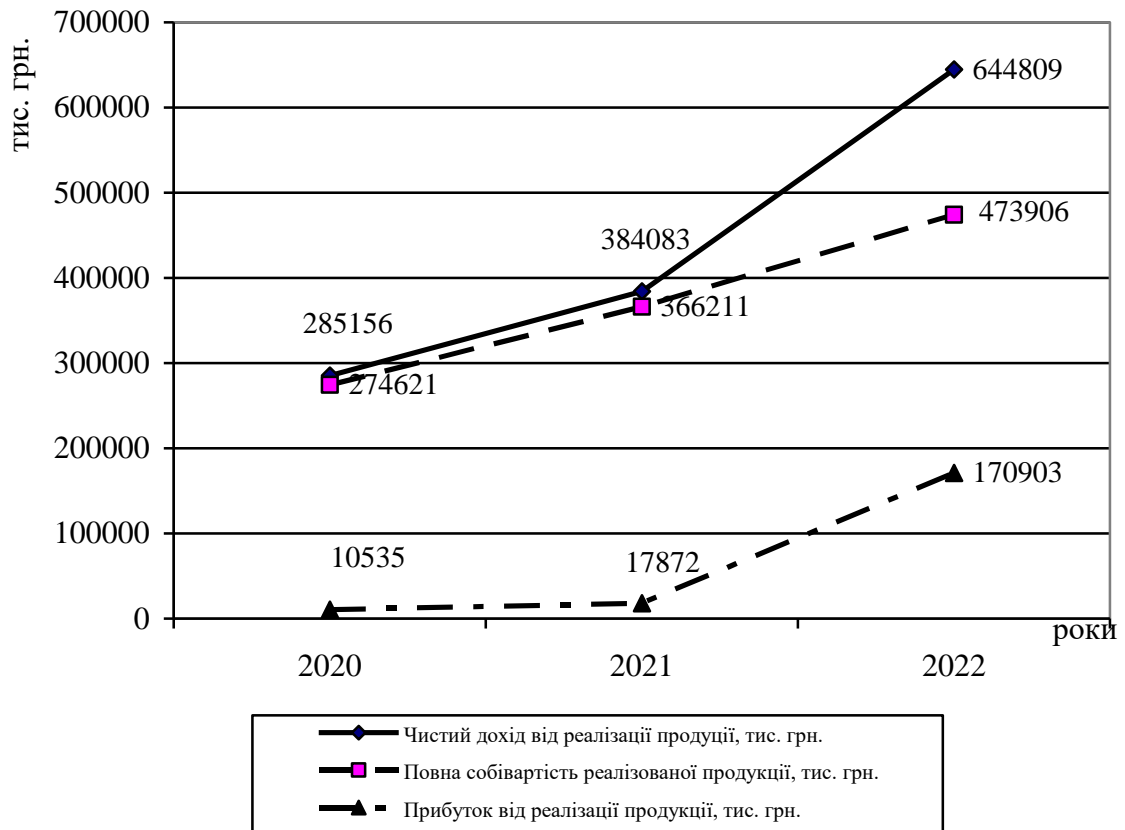

Рисунок 2.2 – Динаміка показників реалізації продукції ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Чистий прибуток є кінцевим результатом діяльності підприємства. Він залишається в його розпорядженні та може бути використаний на розширення обсягів діяльності. На формування чистого прибутку позитивно вплинуло зростання прибутку від реалізації продукції ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». Беручи до уваги позитивні значення чистого прибутку ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» і його зростання в 2022 р. порівняно з 2021 р. майже в 3 рази, можна стверджувати, що підприємство активно формує

додаткові джерела фінансування своєї діяльності. В порівнянні з збитковим 2020 р. підприємство в 2021 році отримало чистий прибуток в розмірі 26893 тис. грн., що свідчить про можливість подальшого підвищення ефективності діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Для аналізу відносних показників ефективності використання майна ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» проаналізуємо ряд абсолютних показників. Сума оборотних активів в 2022 році порівняно з 2021 роком зросла на 77963 тис. грн. або на 37,5 %, що свідчить про активну виробничу діяльність підприємства. Тенденція зміни вартості необоротних активів має також позитивну тенденцію за аналізований період. Так, в 2021 р. вартість необоротних активів зросла на 5,8 % порівняно з 2020 р., в 2022 р. зросла на 27 % порівняно з 2021 р. Це пов'язано з розширенням виробництва та закупівлею нового обладнання.

Отримуючи чистий прибуток, підприємство поповнює зокрема власний капітал. Про це свідчить позитивна тенденція зміни власного капіталу товариства. В 2020 році його величина склала 115592,5 тис. грн., протягом 2021-2022 рр. власний капітал збільшився на 51,6 %. Слід також звернути увагу на зростання частки власного капіталу в структурі пасивів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» (рис. 2.3).

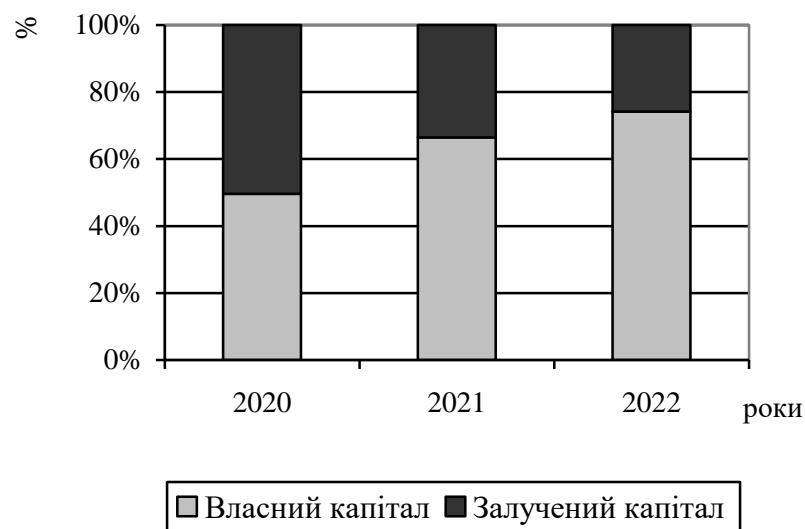

Рисунок 2.3 – Частка власного та залученого капіталу в структурі пасивів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Як видно з рисунка 2.3, частка власного капіталу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в 2021-2022 рр. складає 65-70%, тобто більша за частку залученого капіталу. За таких умов тенденція зменшення частки позикового капіталу та збільшення частки власного капіталу характеризує покращення фінансової незалежності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» і свідчить про зростання його фінансової стійкості.

Велике значення для підприємства має показник продуктивності праці. Зростання даного показника показує, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в динаміці підвищує ефективність використання своїх трудових ресурсів. В 2020 році значення даного показника становило 450,483 тис. грн./особу, в 2021 р. – вже 656,552 тис. грн./особу, а в 2022 р. показник продуктивності зріс до 1109,826 тис. грн./особу, тобто в 2022 р. порівняно з 2021 р. продуктивність праці зросла на 69 %.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів відображає число оборотів оборотних активів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за аналізований період. Значення даного показника збільшується на 22,1 відн. пункти в 2022 р. порівняно з 2021 р. і це означає прискорення діяльності підприємства.

Зростання обсягів реалізації та вартості основних засобів призвело до зростання показника фондівдачі. В 2022 р. порівняно з 2021 р. фондівдача зросла на 32,2 %, що свідчить про зростання ефективності використання наявних необоротних активів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Коефіцієнт рентабельності продаж мав позитивне значення: в 2020 р. – 0,037, в 2021 р. – 0,047, в 2022 р. – 0,265. Зростання цього коефіцієнта за три роки свідчить про покращення ефективності управління та підвищення прибутковості ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Коефіцієнти рентабельності активів та власного капіталу в 2020 р. має від'ємне значення через отримання підприємством чистого збитку, а в 2021-2022 рр. спостерігається зростання рентабельності активів та власного

капіталу, що пояснюється позитивною динамікою чистого прибутку ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Коефіцієнт покриття показує, яку частину зобов'язань може покрити підприємство. За розрахунковий період значення даного коефіцієнту знаходиться в межах норми: в 2020 р. – 1,963, в 2021 р. – 4,497, в 2022 р. – 3,744. Це означає, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» може погасити всі свої поточні зобов'язання за рахунок своїх оборотних активів. Зниження даного показника пов'язане з перевищенням темпу зростання величини поточних зобов'язань над темпом зростання величини оборотних активів.

Значення коефіцієнту автономії протягом аналізованого періоду також знаходиться в межах норми: в 2020 р. – 0,51, в 2021 р. - 0,791, в 2022 р. - 0,708, що підтверджує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел. Адже в разі необхідності підприємство в змозі погасити заборгованість за рахунок власного капіталу.

В цілому аналіз основних показників показав, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» характеризується фінансовою стійкістю, має потенціал до нарощення обсягів виробництва і отримання зростаючого фінансового результату. Необхідно продовжувати підтримувати політику ефективного використання всіх ресурсів.

2.3 Аналіз та оцінка ефективності використання виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Ступінь досягнення фінансового результату підприємства протягом визначеного періоду часу зазвичай залежить від ефективності його виробничого потенціалу. Поняття низької та високої ефективності відповідають допустимим і неприпустимим відхиленням від потенційного результату виробничо-господарської діяльності підприємства. Ці відхилення не можуть виходити за певні межі через технологічні чи економічні

обмеження. Таким чином, ефективність виробничого потенціалу можна оцінити з двох точок зору: технологічної та економічної.

Для кількісної оцінки виробничого потенціалу підприємства використовуються такі показники, як продуктивність, ефективність і прибутковість. Ці показники оцінюються для визначення ефективності діяльності підприємства.

Для кількісної оцінки виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» використовуються дані фінансової звітності підприємства за 2020-2022 роки.

Проведемо кількісну оцінку можливостей відновлення виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за наведеною в п.1.3. методикою.

Розрахуємо рентабельність власного капіталу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за формулою (1.1). На ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» середньорічна сума власного капіталу в 2020 році складала 115592,5 тис. грн., в 2021 році складала 165718 тис. грн., а в 2022 – 251206,5 тис. грн.:

$$\text{у 2020 році: ROE} = -2109 / 115592,5 * 100\% = - 1,8 \%$$

$$\text{у 2021 році: ROE} = 26893 / 165718 * 100\% = 16,2 \%$$

$$\text{у 2022 році: ROE} = 79773 / 251206,5 * 100\% = 31,8 \%$$

На основі зіставлення показників за аналізований період, а також аналізу динаміки, приймається рішення про подальшу оцінку.

В даному випадку власний капітал ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в 2021-2022 рр. має позитивну рентабельність, що свідчить про адаптованість виробничого потенціалу до ринкового середовища і потребу його докладнішого аналізу.

Ресурсно-управлінський підхід припускає оцінювання за двома напрямками: визначення можливостей виробничих ресурсів і ресурсів управління.

Розраховуємо ресурсовіддачу господарських ресурсів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за формулою (1.2):

у 2020 році: $PB = 285156 / (39437 + 193318,5) * 100\% = 122,5 \%$

у 2021 році: $PB = 384083 / (41729 + 207767,5) * 100\% = 153,9 \%$

у 2022 році: $PB = 644809 / (52992,5 + 285730,5) * 100\% = 190,4 \%$

Тобто, бачимо, що ресурсовіддача господарських ресурсів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» зросла в 2022 р. порівняно з 2021 р. на 36,5%, що говорить про покращення виробничої діяльності підприємства.

Ресурсовіддача всіх ресурсів на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» розраховується за формулою (1.3) і становить:

у 2020 році: $PB = 285156 / (39437 + 193318,5 + 48105) * 100\% = 101,5 \%$

у 2021 році: $PB = 384083 / (41729 + 207767,5 + 83229) * 100\% = 115,4 \%$

у 2022 році: $PB = 644809 / (52992,5 + 285730,5 + 105915) * 100\% = 145 \%$

Отже, ресурсовіддача всіх ресурсів на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» показує позитивну динаміку і зростає у 2022р. порівняно з 2021 р. на 29,6 %, що свідчить про позитивну тенденцію в розвитку підприємства.

Рентабельність всіх ресурсів підприємства розраховується за формулою (1.4):

у 2020 році: $R_{рес} = -2109 / (39437 + 193318,5 + 48105) * 100\% = -0,8 \%$

у 2021 році: $R_{рес} = 26893 / (41729 + 207767,5 + 83229) * 100\% = 8,1 \%$

у 2022 році: $R_{рес} = 79773 / (52992,5 + 285730,5 + 105915) * 100\% = 17,9 \%$

Як бачимо з наведених розрахунків, рентабельність використання ресурсів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» у 2021-2022 роках має позитивне значення (підприємство має прибутки), причому є тенденція до покращення показника через зростання розміру чистого прибутку з 26893 тис. грн. у 2021 році до 79773 тис. грн. у 2022 році.

Складаємо мультиплікативну модель за формулою (1.5) і розраховуємо відповідні показники по ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 роки

у 2020 році:

$$Pr/VP = -2109 / 285156 * 100\% = -0,74 \%$$

$$VP/SB = 285156 / 274621 * 100\% = 103,84 \%$$

$$SB / BK = 274621 / 115592,5 * 100\% = 237,58 \%$$

$$\text{Пр/ВК} = -2109 / 115592,5 * 100\% = -1,82\%$$

$$\text{Пр/ВК} = -0,74\% \cdot 103,84\% \cdot 237,58\% = -1,82\%$$

у 2021 році:

$$\text{Пр/ВР} = 26893 / 384083 * 100\% = 7,0\%$$

$$\text{ВР/СВ} = 384083 / 366211 * 100\% = 104,88\%$$

$$\text{СВ/ВК} = 366211 / 165718 * 100\% = 220,98\%$$

$$\text{Пр/ВК} = 26893 / 165718 * 100\% = 16,23\%$$

$$\text{Пр/ВК} = 7,0\% \cdot 104,88\% \cdot 220,98\% = 16,23\%$$

у 2022 році:

$$\text{Пр/ВР} = 79773 / 64809 * 100\% = 12,37\%$$

$$\text{ВР/СВ} = 644809 / 473906 * 100\% = 136,06\%$$

$$\text{СВ/ВК} = 473906 / 251206,5 * 100\% = 188,65\%$$

$$\text{Пр/ВК} = 79773 / 251206,5 * 100\% = 31,76\%$$

$$\text{Пр/Вк} = 12,37\% \cdot 136,06\% \cdot 188,65\% = 31,76\%$$

Результати розрахунків сформуємо у вигляді таблиці (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Показники ефективності функціонування виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 роки

Показник	Роки			Відхилення (+,-)	
	2020	2021	2022	2021 від 2020	2022 від 2021
1. Рентабельність власного капіталу, %	-1,8	16,2	31,8	18,1	15,5
2. Ресурсовіддача господарських ресурсів, %	122,5	153,9	190,4	31,4	36,4
3. Ресурсовіддача всіх ресурсів, %	101,5	115,4	145,0	13,9	29,6
4. Рентабельність використання ресурсів підприємства, %	-0,8	8,1	17,9	8,8	9,9
5. Відношення прибутку до власного капіталу, %	-1,82	16,23	31,76	18,05	15,53
6. Відношення прибутку до виручки від реалізації, %	-0,74	7,00	12,37	7,74	5,37
7. Відношення виручки від реалізації до собівартості випущеної продукції, %	103,84	104,88	136,06	1,04	31,18
8. Відношення собівартості випущеної продукції до власного капіталу, %	237,58	220,98	188,65	-16,59	-32,33

З таблиці 2.3 можна зробити висновок, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в 2020-2022 рр. знаходиться в гарному становищі. Через прибутковість діяльності підприємства відношення прибутку до власного капіталу та до виручки від реалізації носять додатній характер, що є позитивним моментом.

Вищевикладені підходи до оцінки потенціалу підприємства поєднує позиція пріоритетності оцінки виробничих потужностей капіталу як матеріальної бази економічного зростання господарюючих суб'єктів.

Для оцінку виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» проаналізуємо певні показники і фактори формування та використання матеріальної складової основного і оборотного капіталу: виробничих потужностей та матеріальних запасів. Вихідною інформацією для дослідження є фінансова звітність за 2020-2022 роки.

Співвідношення між обсягом наявних виробничих потужностей та обсягом виробленої продукції підприємства, що для нього характерним є високий ступінь використання наявних потужностей (табл.2.4) – в середньому 72,5 % щорічно. В динаміці значення даного показника на підприємстві зростало.

Таблиця 2.4 – Ступінь використання виробничих потужностей ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» у 2020-2022 роках

Рік	Ступінь використання виробничих потужностей, %
2020	43,1
2021	70,8
2022	91,6
Середнє	72,5

Таким чином, на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 рр. спостерігається зростання завантаження виробничих потужностей, а, отже, в основному зростання використання їхнього виробничого потенціалу.

Слід зазначити, що такі тенденції розвивалися на тлі високого рівня зношеності обладнання підприємства. На ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» зношеність обладнання за досліджуваний період поступово знижується і в середньому становила відповідно 67,31 % у 2020 р. та 60,7 % у 2022 р.

Загальний ступінь зношеності основних фондів в економіці України у 2022 р. становив більше 60 %. Отже, на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» ступінь зношеності в 2022 р. відповідає середнім значенням ступеню зношеності по підприємствам України.

Середня частка приросту продукції за рахунок інтенсифікації виробництва на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» становила у 2020 р. відповідно 23 %; у 2021 – 26,8 %; у 2022 р. – 38,4 %.

Отже, загальний рівень виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» є середнім.

Оцінка виробничого потенціалу підприємства охоплює його основні складові: стан внутрішніх зв'язків між елементами, що складають повноту потенціалу, взаємозв'язок виробничого потенціалу із зовнішнім середовищем.

Проведемо оцінку виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» шляхом оцінки виробничої, матеріальної та кадрової складових.

До показників виробничої складової віднесено зношування основних фондів, співвідношення коефіцієнтів оновлення і вибуття основних фондів, фондівіддача.

Показники матеріальної складової – це частка змінних витрат у собівартості продукції, співвідношення зміни цін на сировинні матеріали і на продукцію, матеріаловіддача.

Що стосується кадрової складової виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», то до її показників відносяться співвідношення коефіцієнтів прийому і вибуття кадрів, професійний склад кадрів, зміна виробітку на одного працюючого.

Для проведення більш детального аналізу за означеними показниками використовується фінансова звітність ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2022 рік, а також експертні висновки планово-економічного відділу підприємства.

Переходимо безпосередньо до аналізу показників, що визначають виробничий потенціал ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Оцінка стану виробничої складової ВПП ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» проводиться за такими показниками:

1) Зношуваність основних засобів. Показник визначається як відношення суми нарахованого зносу основних засобів до їхньої первинної вартості. Рівень накопиченого зносу для оцінки виробничого потенціалу підприємства визначається за такою шкалою:

Виробничий потенціал підприємства рівня А менше 50% – помірний;

Виробничий потенціал підприємства рівня В 51-69 % – потребує оновлення;

Виробничий потенціал підприємства рівня С 70 % і більше – значний.

Розрахуємо рівень зношування основних фондів на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» у 2022 році:

$$Zoф = 60744 / 100145 * 100\% = 60,7 \%$$

Отже, рівень зношування основних засобів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» значний (виробничий потенціал підприємства рівня В), тому основні засоби потребують оновлення.

2) Співвідношення коефіцієнтів оновлення і вибуття основних засобів.

Розрахуємо коефіцієнт оновлення основних засобів на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» у 2022 році:

$$Ko = 20276 / 80269 * 100\% = 25,3 \%$$

Розрахуємо коефіцієнт вибуття основних засобів на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» у 2022 році:

$$Kв = 385 / 100145 * 100\% = 0,4 \%$$

Знаходимо співвідношення коефіцієнтів вибуття та оновлення основних засобів на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» у 2022 році:

$$K_o / K_v = 25,3 / 0,4 = 63,3.$$

Таке співвідношення значного переважання оновлення від вибуття основних засобів свідчить про те, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» «нарощує» основні виробничі засоби.

Рівень цього показника визначається за такою шкалою:

Виробничий потенціал підприємства рівня А – > 1;

Виробничий потенціал підприємства рівня В – 0,5 - 1;

Виробничий потенціал підприємства рівня С – < 0,5.

Тобто ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за результатами 2022 року за цим показником має рівень виробничий потенціал підприємства рівня А.

3) Фондовіддача. Рівень фондovіддачі встановлюється за такою шкалою:

Виробничий потенціал підприємства рівня А – > 1;

Виробничий потенціал підприємства рівня В – = 1;

Виробничий потенціал підприємства рівня С – < 1.

На ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» фондovіддача у 2022 році дорівнює:

$$Фв = 644809 / ((80269 + 100145)/2) = 7,15 \text{ грн. /грн.}$$

Тобто, рівень фондovіддачі ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» характеризує виробничий потенціал підприємства рівня А.

Оцінка стану матеріальної складової виробничого потенціалу підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» здійснюється через розрахунок таких показників:

1) Частка змінних витрат у собівартості продукції. Для оцінки виробничого потенціалу підприємства показник змінних витрат визначається за такою шкалою:

Виробничий потенціал підприємства рівня А – 80 % і вище;

Виробничий потенціал підприємства рівня В – 50 %-79 %;

Виробничий потенціал підприємства рівня С – < 50 %.

Знаходимо частку змінних витрат ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2022 рік:

$$\text{Чзв} = 430274 / 473906 * 100\% = 90,8 \%$$

За цим показником ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має виробничий потенціал підприємства рівня А.

2) Співвідношення зміни цін на сировинні матеріали і на продукцію. Рівень співвідношення впливає на оцінку виробничого потенціалу підприємства за такою шкалою:

Виробничий потенціал підприємства рівня А – < 1;

Виробничий потенціал підприємства рівня В – = 1;

Виробничий потенціал підприємства рівня С – > 1.

На ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» ціна на продукцію змінюється у відповідності до вартості сировини. Тобто, можна сказати, що це значення дорівнює 1. Це «співвідношення рівнодії». Тобто ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» передає підвищення цін на сировину, матеріали, на ціни на готову продукцію. Отже, за цим показником підприємство має виробничий потенціал підприємства рівня В.

3) Матеріаловіддача. Рівень матеріаловіддачі для оцінки ВПП визначається за такою шкалою:

Виробничий потенціал підприємства рівня А – 1,5;

Виробничий потенціал підприємства рівня В – 1-1,5;

Виробничий потенціал підприємства рівня С – < 1.

Розраховуємо матеріаловіддачу підприємства у 2022 році:

$$M = 644809 / 355099 = 1,82$$

Тобто підприємство за цим показником має виробничий потенціал підприємства рівня А.

Оцінка стану кадрової складової виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» здійснюється шляхом розрахунку таких показників:

1) Співвідношення коефіцієнтів прийому і вибуття кадрів.

Розраховуємо коефіцієнт прийому кадрів у 2022 році:

$$КП = 24 / 581 = 0,041$$

Розраховуємо коефіцієнт вибуття кадрів у 2022 році:

$$КВ = 13 / 581 = 0,022$$

Співвідношення між цими коефіцієнтами знаходимо наступним чином:

$$КП / КВ = 0,041 / 0,022 = 1,86$$

Слід відзначити, що коефіцієнт прийому перевищує коефіцієнт вибуття, що сталося внаслідок збільшення чисельності прийнятих на роботу в порівнянні з вибувшими працівниками підприємства.

Рівень кадрового співвідношення для оцінки ВПП встановлюється за такою шкалою:

Виробничий потенціал підприємства рівня А – 1;

Виробничий потенціал підприємства рівня В – 0,5 - 1;

Виробничий потенціал підприємства рівня С – < 0,5.

За цим показником ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має виробничий потенціал підприємства рівня А.

2) Професійний склад кадрів. Здійснюється на основі експертної оцінки. Рівень цього показника для оцінки виробничого потенціалу підприємства визначається за такою шкалою:

Виробничий потенціал підприємства рівня А – відповідність потребі;

Виробничий потенціал підприємства рівня В – необхідне навчання і оновлення персоналу;

Виробничий потенціал підприємства рівня С – невідповідність потребам, необхідне радикальне оновлення персоналу.

За даним показником ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має виробничий потенціал підприємства рівня А, оскільки кваліфікація персоналу відповідає потребам підприємства.

3) Зміна виробітку на одного працюючого.

Знаходимо виробіток на одного працюючого:

у 2021 році: $B = 384083 / 585 = 656,552$ тис. грн. / чол.

у 2022 році: $B = 644809 / 581 = 1109,826$ тис. грн. / чол.

Зміна виробітку на одного працюючого дорівнює:

$$T_p = 1109,826 / 656,552 * 100\% - 100\% = 69\%$$

Рівень цього показника для виробничого потенціалу підприємства оцінюється за такою шкалою:

Виробничий потенціал підприємства рівня А – $>10\%$;

Виробничий потенціал підприємства рівня В – $0 - 10\%$;

Виробничий потенціал підприємства рівня С – < 0 .

Тобто за цим показником ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має виробничий потенціал підприємства рівня А. Слід зазначити, що таке значення зміни виробітку на одного працівника викликано збільшенням обсягів виробленої продукції.

Підсумуємо всі показники у вигляді таблиці (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Показники ефективності використання виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» у 2022 році

Показник	Значення	Рівень ВПП
Виробнича складова		
Зношування основних фондів	60,7 %	В
Співвідношення коефіцієнтів оновлення і вибуття основних фондів	63,3	А
Фондовіддача	7,15	А
Підсумковий рівень		ВАА
Матеріальна складова		
Частка змінних витрат у собівартості продукції	90,8 %	А
Співвідношення зміни цін на сировинні матеріали і на продукцію	1	В
Матеріаловіддача	1,82	А
Підсумковий рівень		АВА
Кадрова складова		
Співвідношення коефіцієнтів прийому і вибуття кадрів	1,86	А
Професійний склад кадрів	Експертне оцінювання	А
Зміна виробітку на одного працюючого	69 %	А
Підсумковий рівень		ААА

Отже, підсумковий рівень виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» з використанням шкали приналежності підприємства до групи виробничого потенціалу підприємства залежно від значимості складової складає:

– виробнича складова: ВАА (середній рівень виробничого потенціалу підприємства – В);

– матеріальна складова: АВА (високий рівень виробничого потенціалу підприємства – А);

– кадрова складова: ААА (високий рівень виробничого потенціалу підприємства – А).

Сукупна значимість складових: ВАА (високий рівень виробничого потенціалу підприємства – А).

Отже, виробничий потенціал ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» формується за рахунок виробничої, матеріальної та кадрової складової. Причому показники виробничої складової (зношування основних засобів, співвідношення коефіцієнтів оновлення і вибуття основних засобів, фондівіддача) знаходяться на середньому рівні, що говорить про необхідність оновлення основних засобів підприємства та підвищення ефективності їх використання.

Матеріальна складова (частка змінних витрат у собівартості продукції, співвідношення зміни цін на сировинні матеріали і на продукцію, матеріаловіддача) знаходиться на високому рівні, що свідчить про ефективне використання матеріальних ресурсів на підприємстві.

Що стосується кадрової складової виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», то її показники (співвідношення коефіцієнтів прийому і вибуття кадрів, професійний склад кадрів, зміна виробітку на одного працюючого) знаходяться на високому рівні.

На підставі проведеного дослідження можна зробити висновок, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має високий виробничий потенціал. Цей

висновок свідчить про те, що підприємство може підвищити свій поточний стан шляхом ефективного управління своїми виробничими потужностями.

Розглянувши та порівнявши показники щодо формування та використання виробничого потенціалу на ПАТ «Вінницький завод «Маяк», можна зробити висновок, що домінуючу роль у цьому процесі відіграє фінансова складова, що пов'язано в основному з ефективністю господарсько-економічної діяльності, а також накопичення резервів, що стосуються економічного споживання та управління. Крім того, організаційні та людські чинники також мають вирішальне значення. Важливо відзначити, що успішна робота підприємства тісно пов'язана з управлінням його виробничими можливостями.

Отже, об'єктом дослідження магістерської кваліфікаційної роботи був виробничий потенціал ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». Узагальнюючи результати аналізу основних показників діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 рр., слід зазначити, що в 2021 році чистий дохід від реалізації зріс порівняно з 2020 р. на 98927 тис. грн. та на 260726 тис. грн. в 2022 р. порівняно з 2021 р. Повна собівартість реалізованої продукції в 2021 р. зросла на 91590 тис. грн. в порівнянні з 2020 р. і на 107695 тис. грн. в 2022 р. порівняно з 2021 р.

Діяльність ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за аналізуємий період є прибутковою. Прибуток від реалізації продукції в 2022 р. зріс на 153031 тис. грн. в порівнянні з 2021 р. В 2022 р. чистий прибуток підприємства зріс на 52880 тис. грн. в порівнянні з 2021 р. Ця обставина свідчить про зростання ефективності діяльності підприємства, що можна пояснити тим, що дохід від реалізації продукції зріс більше, ніж зросла собівартість реалізованої продукції, що і обумовило зростання прибутків в діяльності підприємства.

В цілому аналіз основних показників показав, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» характеризується фінансовою стійкістю, має потенціал до нарощення обсягів виробництва і отримання зростаючого фінансового

результату. Необхідно продовжувати підтримувати політику ефективного використання всіх ресурсів.

З аналізу виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» можна зробити висновок, що підприємство знаходиться в гарному становищі.

Співвідношення між обсягом наявних виробничих потужностей та обсягом виробленої продукції підприємства показує, що для підприємства характерним є високий ступінь використання наявних потужностей – в середньому 72,5 % щорічно. На ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 рр. спостерігається зростання завантаження виробничих потужностей, а, отже, в основному зростання використання їхнього виробничого потенціалу.

Слід зазначити, що такі тенденції розвивалися на тлі високого рівня зношеності обладнання підприємства. На ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» зношеність обладнання значно не змінювалася і в середньому становило відповідно 67,31 % у 2020 р. та 60,7 % у 2022 р..

Виробничий потенціал ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» формується за рахунок виробничої, матеріальної та кадрової складової. Причому показники виробничої складової знаходяться на середньому рівні, що говорить про необхідність оновлення основних засобів підприємства та підвищення ефективності їх використання.

Матеріальна складова знаходиться на високому рівні, що свідчить про ефективне використання матеріальних ресурсів на підприємстві.

Що стосується кадрової складової виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», то її показники знаходяться на високому рівні.

На підставі проведеного дослідження можна зробити висновок, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має високий виробничий потенціал. Цей висновок свідчить про те, що підприємство може підвищити свій поточний стан шляхом ефективного управління своїми виробничими потужностями.

3 РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ І ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»

3.1 Розробка прогнозової моделі формування виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Розглядаючи виробничий потенціал підприємств як сукупність виробничих (матеріальних і трудових) ресурсів підприємства, які з певними якісними та кількісними оцінками можуть бути використані для реалізації стратегічних цілей підприємства в конкурентному середовищі, визначимо моделюючі засади системного підходу до створення інформаційно-аналітичного забезпечення формування та управління виробничим потенціалом підприємств за умов їх сталого розвитку. Отже, ідеологія системної задачі формування та управління це ідеологія задачі стратегічного управління, яка поєднує задачі формування потенціалу, його використання та розвиток. В практичному сенсі забезпечення стабільного функціонування підприємств потребує розробки нових концептуального та методичного підходів до поєднання ресурсних і економічних засад формування виробничого потенціалу у контексті інформаційного потоку «потенціал – потужність – економічні вигоди». Варто зазначити, що в основу таких підходів має бути покладено економічний зміст основних критеріїв оцінки використання виробничих можливостей підприємства та враховано структурні особливості використовуваних компонент виробничого потенціалу.

В інформаційно-аналітичному сенсі це забезпечення умов для співпадіння за часом та критеріальними оцінками траєкторій стратегічного планування (прогнозування) та оперативного управління розвитком виробничого потенціалу.

Розв'язання даної задачі передбачає системне моделювання процесів прогнозування, ідентифікації та прийняття ефективних рішень за умов їхньої багатокритеріальної оцінки щодо економіко-фінансових показників використання та розвитку виробничого потенціалу. В такій постановці задача формування виробничого потенціалу підприємств поки не знайшла розв'язку, хоча окремі позитивні передумови її розв'язання знайшли місце в останніх наукових дослідженнях. З урахуванням результатів досліджень особливостей формування, використання і відтворення виробничого потенціалу машинобудівних підприємств, синергетичного ефекту окремих компонент потенціалу, основну моделюючу задачу оптимізації можна сформулювати наступним чином.

На основі системи кількісних прогнозованих економіко-фінансових показників (ЕФП) виробничого потенціалу, системи кількісної оцінки співвідношення їх із ЕФП певного стану виробничого потенціалу та умов і факторів розвитку виробничого потенціалу запропонувати моделюючі аспекти системного підходу до створення інформаційно-аналітичного та методологічного забезпечення формування та управління виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» як системної задачі стратегічного управління виробничого потенціалу.

Розглянуті моделюючі засади системного підходу до інформаційно-аналітичного забезпечення задачі формування та управління виробничим потенціалом підприємств за умов їхнього сталого розвитку дають можливість реалізувати її як задачу стратегічного управління із застосуванням сучасних інформаційних технологій на основі стандартних програмних продуктів у середовищі Excel [40]. В подальшому така задача розв'язується з використаннями мінімально-збиткової інформації щодо фінансового звіту ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 3 попередні роки його функціонування. На її основі визначені методами регресійного аналізу [41] прогнозовані значення ЕФП, характер (закони) поведінки зовнішнього середовища, а також гіпотези його поведінки. Побудовані економіко-організаційні та

математичні моделі календарного планування; планування та використання запасів матеріальних та машинних ресурсів; планування та розподілу інвестицій за часом та функціональним призначенням; критеріальної оцінки управлінських рішень-планів ризик-менеджменту при здійсненні використання виробничого потенціалу. Означені моделі реалізовані із застосуванням стандартних програмних продуктів у середовищі Excel [40].

Формування виробничого потенціалу за класичним способом базується на емпіричному здійсненню розрахунків. Такий підхід не враховує взаємодії різнорідних ресурсів за обсягами та часом, не передбачає критеріальних оцінок їх взаємодії, не дає можливості оцінювати структуру та обсяги матеріального та фінансового балансу підприємств.

Вищезазначене пояснює необхідність пошуку позитивного розв'язку задачі формування виробничого потенціалу шляхом посилення та адаптації існуючих інформаційно-аналітичних засобів та системних підходів до моделювання наступних економіко-управлінських завдань, як системно-утворюючих задач формування виробничого потенціалу: прогнозування ЕФП та на їх основі формування календарного плану виробництва; визначення обсягів запасів матеріальних та машинних ресурсів; встановлення обсягів інвестицій та оптимізація їх розподілу за напрямками в умовах термінового стратегічного та інноваційного розвитку підприємства.

Останні дві задачі безпосередньо стосуються проблеми розширеного відтворення та нагромадження виробничого потенціалу, переважно його матеріальної частини: обладнання, матеріалів, і певною мірою нематеріальної складової – прогресивних технологій. Ще однією особливістю даного набору завдань оптимізації формуванні і використання виробничого потенціалу є їхня структурна ієрархічність: адже перша задача – побудови коректних прогнозів змін виробничого потенціалу складає фундамент та інструментарій розв'язання двох наступних, пов'язаних із кількісним та якісним нарощенням потенціалу.

Для визначення основних етапів побудови прогнозної моделі змін ЕФП застосовано таблицю статистичних даних (табл. 3.1), складену для семи варіантів розвитку підприємства на основі агрегації та опрацювання фактичних виробничих показників ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» та технологію аналітичного вимірювання тренду.

Таблиця 3.1 – Статистичні дані щодо пріоритетних економіко-фінансових показників використання виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 роки

Рік \ Варіант	П ₁	П ₂	П ₃	П ₄	П ₅	П ₆	П ₇
V – обсяг виробленої продукції							
2020	172400	600000	420000	130000	35000	7000	7000
2021	283200	650000	480000	140000	40000	9000	8000
2022	595700	750000	490000	135000	45000	8000	9000
V _п – виробничі потужності (машинні ресурси)							
2020	400000	620000	630000	480000	510000	167000	250000
2021	400000	640000	640000	500000	560000	170000	270000
2022	650000	680000	650000	520000	600000	175000	255000
Φ _м – фондомісткість готової продукції							
2020	0,138	0,065	0,05	0,0935	0,1	0,31	0,19
2021	0,109	0,06	0,048	0,096	0,07	0,26	0,14
2022	0,082	0,052	0,046	0,097	0,065	0,19	0,11
M _м – матеріаломісткість готової продукції							
2020	0,42	0,71	0,72	0,57	0,59	0,8	0,38
2021	0,47	0,75	0,73	0,59	0,58	0,9	0,44
2022	0,55	0,74	0,69	0,64	0,54	0,95	0,39
Y – середня частка приросту продукції за рахунок інтенсифікації виробництва							
2020	24	30,2	44	45	38	37	23
2021	23,5	44,0	39	36	41	35	27
2022	26,2	39,0	42	41	37	39	28,5
K – показник зносу основних виробничих фондів							
2020	0,67	0,5	0,6	0,55	0,55	0,6	0,55
2021	0,65	0,5	0,6	0,55	0,5	0,6	0,55
2022	0,61	0,45	0,5	0,6	0,6	0,58	0,6
I – обсяг інвестицій у виробництво до загального обсягу виробленої продукції							
2020	0,01	0,1	0,05	0,15	0,01	0,1	0,05
2021	0,01	0,05	0,01	0,15	0,01	0,15	0,05
2022	0,15	0,1	0,01	0,15	0,02	0,15	0,1

Далі слід здійснити екстраполяцію екстраполяція тренду шляхом підстановки в рівняння тренду, наприклад, для ЕФП V_{II} : $V_{II}^{\Sigma} = f(t)$, значення незалежної змінної t , яка відповідає проміжку часу, на який робиться прогноз.

Надійний інтервал екстраполяції тренду визначається за формулою:

$$\hat{V}_I = V_{II(t+l)}^* + \beta S_{V_{II}}, \quad (3.1)$$

де $V_{II(t+l)}^*$ – точковий прогноз на момент $(t+l)$;

β – множник, який знаходиться із таблиці;

t – розподіл Ст'юдента для заданої ймовірності показника V_{II} ;

$S_{V_{II}}$ – середньоквадратична похибка тренду.

Для прогнозу економіко-фінансових показників досліджувались три функції: лінійна, повна квадратична та повна на основі кубічної параболи, обчислення параметрів (коефіцієнтів) яких було виконано за методом найменших квадратів із використанням програмного забезпечення Microsoft Excel.

Найбільш точні результати для всіх статистичних даних щодо економіко-фінансових показників за мінімальною похибкою $S_{V_{II}}$ дала параболічна залежність.

Значення отриманих за допомогою процесора Excel прогнозованих економіко-фінансових показників приведені в табл.3.2.

Визначення чистого прибутку $Y(t)$ для варіантів $\Pi_1 - \Pi_7$ здійснено за технологією багатофакторного регресійного аналізу із застосуванням на стадії моделювання та реалізації відповідно методу найменших квадратів та програмного забезпечення Microsoft Excel [40].

Після обчислення отримаємо моделі прибутку підприємства для варіантів $\Pi_1 - \Pi_7$ у вигляді залежностей. Наведені залежності адекватні нормальному закону розподілення за критерієм Фішера [42], оскільки

$F_{розр} \leq 60$; $F_{кр} \leq 2,5$, а абсолютна середня процентна похибка складає не більш як 80%.

$$\begin{aligned}
 Y(t)|_{i_1} &= 0,95V - 0,15V_i - 1890\hat{O}_M + \frac{2,8YV}{100} - 0,12KV + 96IV - 1,17(B_0 + B_3)M_M \\
 Y(t)|_{i_2} &= 0,895V - 0,05V_i - 2721\hat{O}_M + \frac{3,8YV}{100} - 0,13KV + 143^2V - 0,68(B_0 + B_3)M_M \\
 Y(t)|_{i_3} &= 0,92V - 0,03V_i - 2115\hat{O}_M + \frac{4,7YV}{100} - 0,125KV + 107^2V - 0,49(B_0 + B_3)M_M \\
 Y(t)|_{i_4} &= 0,97V - 0,01V_i - 3221\hat{O}_M + \frac{4,2YV}{100} - 0,123KV + 109^2V - 0,5(B_0 + B_3)M_M \quad (3.2) \\
 Y(t)|_{i_5} &= 0,96V - 0,015V_i - 4701\hat{O}_M + \frac{3,9YV}{100} - 0,125KV + 127^2V - 1,23(B_0 + B_3)M_M \\
 Y(t)|_{i_6} &= 0,98V - 0,013V_i - 512\hat{O}_M + \frac{2,9YV}{100} - 0,125KV + 154^2V - 0,96(B_0 + B_3)M_M \\
 Y(t)|_{i_7} &= 0,975V - 0,01V_i - 207\hat{O}_M + \frac{2,75YV}{100} - 0,128KV + 119^2V - 0,955(B_0 + B_3)M_M
 \end{aligned}$$

Аналіз залежностей в аспекті підвищення прибутковості дозволяє сформулювати наступні закономірності формування і використання виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» (табл.3.2).

Таблиця 3.2 – Розрахункові значення прогнозованих економіко-фінансових показників використання виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 роки

Варіант	Показники						
	V_{np} , тис. грн.	$V_{Пnp}$, тис. грн.	$\Phi_{мпр}$	$M_{мпр}$	Y_{np}	K_{np}	I
$П_1$	565000	604000	0,15	0,39	22,4	0,52	0,06
$П_2$	469450	638000	0,06	0,64	31,8	0,49	0,12
$П_3$	446320	627000	0,05	0,73	46,2	0,61	0,07
$П_4$	413800	596420	0,14	0,69	34,8	0,57	0,12
$П_5$	438400	586428	0,09	0,62	33,7	0,54	0,07
$П_6$	412240	578570	0,19	0,79	35,2	0,55	0,13
$П_7$	447890	568000	0,11	0,47	24,1	0,56	0,12

1. Значний позитивний вплив на чистий прибуток збільшення частки приросту продукції Y забезпечується за рахунок інтенсифікації виробництва

(впровадження новітніх технологій виробництва, оновлення продукції за умов ринку, впровадження сучасних інформаційних технологій управління, тощо); залучення інвестицій (на оновлення машинних потужностей, здійснення термінової технологічної підготовки виробництва з метою своєчасного за умови ринку оновлення продукції та збільшення обсягів її випуску, тощо);

2. Встановлений для цілого ряду показників негативний вплив на прибуток можна пояснити такими обставинами:

- кількісне збільшення обсягів випущеної продукції V_{II} , передусім пов'язано недостатньою (в середньому для варіантів П₁–П₇ – 30-40%) завантаженістю машинних потужностей, які щороку дедалі більше морально застарівають;

- навіть незначне збільшення фондомісткості Φ_m істотно знижує прибутковість операційної діяльності, що в значній мірі характеризує економічний ефект постійних витрат при зростанні або скороченні обсягів виробленої та реалізованої продукції при сталій величині виробничих потужностей;

- підвищення амортизаційних витрат K , що диктує вартісні та часові умови оновлення виробничих потужностей визначає частку негативного ефекту на прибуток $Y(t)$, здійснює негативний вплив на рентабельність випущеної продукції;

- збільшення матеріаломісткості M_m показує, що підприємство дуже чутливе до змін цін на сировину, матеріали та запасні машинні ресурси, також знижує чистий прибуток.

Провівши в середовищі Excel всі необхідні розрахунки, ми отримали таблицю 3.3, яка містить співвідношення прогнозованих та бажаних економічних показників для ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Визначення бажаних значень економіко-фінансових показників зростання виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за умов його стратегічного управління виконано на підставі кількісного

співставлення прогнозованих економіко-фінансових показників, оцінок ∇ їх ваги у функціональних залежностях та нормативних показників, які характеризують ефективну виробничу діяльність конкурентоспроможності підприємств машинобудівної галузі України.

Таблиця 3.3 – Співставлення прогнозованих економіко-фінансових показників, їх ваги v у чистому прибутку підприємства та нормативних економіко-фінансових показників ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 роки

	Прогнозовані економіко-фінансові показники					Питома вага економіко-фінансових показників, v , %					Бажані економіко-фінансові показники				
	$\Phi_{мпр}$	$M_{мпр}$	$Y_{пр}$	$K_{пр}$	I	∇_{Φ_m}	∇_{M_m}	∇_Y	∇_K	∇_I	Φ^*_m	M^*_m	Y^*	K^*	I^*
Π_1	0,15	0,39	22,4	0,52	0,06	15	10,1	13,8	12,4	8,9	0,14	0,32	20,8	0,24	0,24
Π_2	0,06	0,64	31,8	0,49	0,12	22	20,4	15,7	11,5	16,4	0,06	0,48	24,9	0,34	0,18
Π_3	0,05	0,73	46,2	0,61	0,07	17	21,6	16,9	17,4	9,6	0,05	0,5	32,7	0,39	0,18
Π_4	0,14	0,69	34,8	0,57	0,12	17	20,7	14,9	15,9	16,8	0,12	0,54	29,6	0,41	0,18
Π_5	0,09	0,62	33,7	0,54	0,07	21	21,2	9,8	15,7	9,5	0,05	0,58	26,4	0,39	0,18
Π_6	0,19	0,79	35,2	0,55	0,13	26	25,4	9,8	12,4	14,2	0,13	0,61	30,8	0,41	0,2
Π_7	0,11	0,47	24,1	0,56	0,12	27,4	18,2	11,2	12,2	15,4	0,07	0,38	30,1	0,41	0,2

Співставлення та результати бажаних значень економіко-фінансових показників, представлені в табл.3.3, дають можливість покращити якість управління виробничим процесом за критерієм економічної ефективності господарської діяльності в результаті розв'язання наступних тактичних та поточних завдань:

1. Формування бажаної структури (попередньо економічно обґрунтованої) балансу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за умов його розвитку.

2. Визначення напрямів формування, співвідношення розподілу та вартості машинних та матеріальних потужностей, в обсязі, потрібному для поточного виробництва, та їхні запаси для забезпечення стабільності

функціонування в найближчому періоді розвитку ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

3. Встановлення мінімально-збиткового обсягу інвестицій ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» на поточне виробництво та термінові періоди його розвитку, із забезпеченням їх розміщення та використання для здійснення заходів з підвищення інтенсифікації виробничої діяльності, впровадження новітніх технологій та економіко-організаційного управління процесом виробництва.

У результаті аналізу було виявлено, що прибуток ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» найбільш чутливий до коливань вартості основних фондів, про що свідчать високі коефіцієнти в регресійних моделях для всіх підприємств. Навіть найменші зміни цих активів можуть суттєво вплинути на прибуток компанії. Крім того, відшкодування зношених основних засобів у процесі виробництва також значно впливає на прибутки компанії. Хоча зміни у вартості матеріалів і сировини також впливають, але меншою мірою. Однак є обернена залежність між величиною чистого прибутку та обома складовими матеріальної сторони виробничого потенціалу.

При цьому для реалізації поставленої мети важливу роль відіграє спосіб управління інвестиційними ресурсами за часом й обсягами їх використання, ефективність якого істотно зростає внаслідок впровадження новітніх технологій економіко-організаційного управління на основі автоматизації основних його етапів із застосуванням підсистеми підтримки прийняття управлінських рішень.

3.2 Підвищення ефективності управління використанням виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Розширене відтворення матеріальної компоненти виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», також передбачає і якісне її

оновлення, спричинене стрімким розповсюдженням досягнень НТП у всі галузі економіки.

Визначення інноваційного потоку розглядається як задача формування інвестиційного портфелю.

Трьома найпріоритетнішими напрямками інвестування матеріальної компоненти є складові виробничого потенціалу:

1. Покращення матеріальних ресурсів, використаних у виробничому процесі, тобто підвищення інноваційності матеріалів;
2. Оновлення, модернізація, удосконалення, або придбання нового обладнання – підвищення інноваційності обладнання;
3. Впровадження нових, більш прогресивних технологій – підвищення інноваційності технологій.

Кожен із цих напрямків характеризується різною динамікою віддачі економічного ефекту, термін прояву якого з урахуванням стрімкого науково-технологічного розвитку постіндустріального розвитку постіндустріального суспільства слід скоротити, принаймні вдвічі: 6,67 (нормативне значення): $2 = 3,33 \approx 3$ роки. Таким чином, $j = 3$ (інвестиційні напрями), $i = 3$ (роки).

Отже, постановка оптимізаційної задачі у загальному випадку може бути сформульована наступним чином: знайти план оптимального розподілення інвестицій за трьома диверсифікаційними напрямками розвитку потенціалу протягом трьох років.

Задається матриця P , елементи якої вимірюються у відсотках і характеризують деяку нерівномірність отримання економічної ефективності інновацій, обумовлену об'єктивними чинниками та динамічністю й асинхронністю їх впливу. Для моделі ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» таку матрицю складено наступним чином:

$$P = \begin{pmatrix} 3 & 5 & 2,5 \\ 4 & 2,5 & 3,5 \\ 3 & 3,5 & 4 \end{pmatrix} \text{ в силу наступних припущень.}$$

У зв'язку із динамічністю змін на ринку виробничої сировини, що зумовлює істотне здешевлення певних ресурсів, відносно цін більш досконалих матеріалів, які щороку поповнюють асортимент оборотних матеріальних ресурсів промислових підприємств, можна припустити, що прибутковість від інвестування інновацій у матеріали досягне максимуму наприкінці другого року їх застосування, порівняно з першим та третім. (Протягом першого року нижча прибутковість пов'язана із необхідністю певних витрат, спрямованих пристосування виробничого процесу до певних змін у характері, тривалості, послідовності операцій, а також формуванні певних навичок основного, контролюючого та виробничо-управлінського персоналу). Таке припущення вплинуло на вибір співвідношення між показниками першого стовпчика матриці вихідних параметрів доходності інвестицій у підвищення інноваційності виробничого потенціалу підприємства.

Максимальна віддача від нового обладнання відбувається у перші роки використання нової (чи модернізованої) техніки, що покладено в основу застосування методів прискореної амортизації. Із часом використання обладнання його продуктивність знижується, що супроводжується одночасним зростанням витрат на ремонт та технічне обслуговування устаткування. Таким чином, припущення про максимальну віддачу нової техніки на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» протягом першого року його експлуатації та поступове її зниження, є цілком справедливим, а тому коефіцієнти другого стовпчику поданої нижче матриці відповідатиме умовному прикладу диверсифікації інвестицій, спрямованих на зростання інноваційності виробничого потенціалу.

Слід виходити з припущення, про максимальну віддачу від капіталовкладень у підвищення інноваційності технологій у 3-й рік їх виробничої експлуатації, пояснивши це двома наступними передумовами:

1. Інноваційні технології, як інтелектуальний продукт, або ж нематеріальний актив потребують чималих витрат на придбання або

розробку (у випадки здійснення прикладних науково-дослідних робіт власними силами).

2. Впровадження будь-яких прогресивних технологій вимагає певного, досить тривалого періоду адаптації як виробничого так організаційно-економічного укладу підприємства, пов'язаними із неодмінними супровідними витратами: переобладнання і переналагодження устаткування, розширення, або підготовка виробничих приміщень, додаткової підготовки основного виробничого персоналу, ремонтно-сервісних служб та служб технічного контролю, удосконалення організації перебігу виробничого процесу, а також у більшості випадків нові технології передбачають і застосування особливих матеріалів, комплектуючих.

Вищезазначені обставини зумовили вибір співвідношення значень чисел у третьому стовпці матриці економічної ефективності інвестицій у підвищення потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за рахунок його інноваційності.

З урахуванням рівня банківських депозитів, скорегованих на індекс інфляції, як критерію прибутковості, що розподіляється за 3-ма складовими диверсифікації інноваційного розвитку ($15\% - 5\%$) / $3 = 3,33\%$). Таким чином, середню прибутковість капіталовкладень, що спрямовуються у підвищення інноваційного потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» варто прийняти на рівні $P_{ij,c} = 3,55\%$.

У даній постановці задачі, зважаючи на певну умовність вхідних даних, результатом обчислень буде співвідношення у розподілі інвестованих сум за пріоритетними напрямками підвищення інноваційності виробництва. Таким чином, розраховані значення змінних можна інтерпретувати як коефіцієнти пропорційності, що забезпечують оптимальний розподіл коштів, спрямованих на розширене відтворення виробничого потенціалу.

Щоб визначити оптимальний розподіл фінансування напрямків підвищення інноваційності виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» відповідно до запропонованої моделі, обчислюються

статистичні дані щодо G_i і G_{ij} , які систематизуються у формі, наведеній у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Розрахункові статистичні дані підвищення інноваційності виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

G_{11}	G_{22}	G_{33}	G_{12}	G_{23}	G_{13}
0,0015	0,0012	0,0014	0,007	0,009	0,0011
$G_{11}x_1^2$	$G_{22}x_2^2$	$G_{33}x_3^2$	$G_{12}x_1x_2$	$G_{23}x_2x_3$	$G_{13}x_1x_3$
0,00012	0,00016	0,00031	0,00019	0,00017	0,00013

Обчислення оптимального плану здійснюється методом послідовного відсікання варіантів щодо реалізації задачі квадратичного програмування в Excel. Розрахунки оптимального плану приводяться в табл.3.5.

Таблиця 3.5 – Розрахунки оптимального плану розподілення інвестицій на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» на 2023 рік

Оптимізація				
	x_1	x_2	x_3	Сума, млн. грн.
План	44,35	37,48	18,17	100%
Прибуток	38,58	32,61	15,81	87,0
Ризик	0,12			

Отримані результати дозволяють сформулювати подальші напрямки наукових досліджень економічного аспекту підвищення інноваційності виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». В якості інвестування технологічного розвитку ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» можна розглядати етап розподілу реінвестованого у подальший розвиток прибутку, наукові засади якого можна подати у формі алгоритму (послідовності управлінських заходів):

1. Уточнення набору компонент потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

2. Розробка критеріїв оцінки складових виробничого потенціалу.
3. Експертна оцінка економічної ефективності розвитку кожного з напрямків.
4. Статистична обробка емпіричних оцінок та визначення пріоритетних напрямків.
5. Уточнення кількісних значень економічних вигод від фінансового посилення окремих напрямків диверсифікації інновацій.
6. Розрахунок оптимального плану розподілу реінвестованого прибутку та зовнішніх фінансових залучень.
7. Прийняття остаточних управлінських рішень.

Для успішної практичної реалізації запропонованого шляху удосконалення управління формування, використання та відтворення виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», головною умовою виявляється правильний вибір експертів, що здатні об'єктивно та із найменшими прорахунками оцінити ймовірність гіпотез поведінки зовнішнього середовища. Досягнення цієї мети не може бути обмеженим тільки залученням осіб із внутрішнього середовища підприємства, навіть за умов їх високої економічної обізнаності, аналітичних навичок та володіння технікою обґрунтування ефективності управлінських рішень.

Зважаючи на вищедоведену зацікавленість в успішному функціонуванні ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» та економічному розвитку промисловості на рівні окремих ланок таких економічних агентів, як держава, фінансово-кредитні інфраструктури, інші об'єкти реального сектору економіки, перебіг діяльності яких більшою чи меншою мірою не може відокремлюватися від виробничо-фінансових трансакцій, цілком виправданим є створення комплексних експертних комісій щодо оцінки стратегічних програм розвитку підприємства. Особливістю таких експертних комісій є присутність у її складі не тільки осіб із внутрішнього середовища підприємства, але й осіб, як представників організацій (державних,

фінансових, комерційних), в яких дане підприємство перебуває у ділових стосунках, так і сторонніх експертів.

Формою організації такого співробітництва може бути консорціум – тимчасове господарське утворення, тривалість функціонування обумовлена терміном розв’язання певних спільних завдань. Зважаючи на розглянуті вище пропозиції щодо удосконалення формування й використання виробничого потенціалу підприємства термін функціонування такого консалтингово-експертного консорціуму доцільно обрати в межах 1-3-х років, адже 5-річні та більш довготривалі прогнози мають враховувати глибокі технологічні, інноваційні та структурні трансформації макро- і мікроекономічних систем, а тому вимагають інших підходів до планування та оцінки ризиків. Однак можливо використовувати послуги експертів, зокрема зовнішніх на умовах трудових договорів, причому перевагою даної форми організації є можливість забезпечити більшу мобільність складу експертів, тим самим скоротивши ризик неточності експертних оцінок.

Склад експертних комісій має нараховувати до п’яти осіб, з яких варто включити двох представників підприємства: головного технолога, як фахівця, що найглибше розуміється на особливостях виробничого процесу, та одного з членів контрольно-ревізійної комісії, що добре володіє фінансово-економічною інформацією і здатний критично оцінити основні внутрішні тенденції змін грошових потоків підприємства.

Звичайно, залучення висококваліфікованих фахівців пов’язано із додатковими істотними витратами для ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», а тому доцільність таких експертиз і, відповідно, організацію управління формування й використання виробничим потенціалом «власними силами» варто визначати за співвідношенням витрат на проведення експертного аналізу та решти управлінських витрат. Таке співвідношення не повинно бути вищим, ніж 1:4, тобто додаткові затрати на удосконалення управління виробничим потенціалом не повинні перевищувати 1/4 суми коштів, що витрачається на організацію здійснення господарської діяльності в цілому.

Інакше кажучи, питома вага додаткових адміністративно-управлінських витрат на експертизу стратегій підвищення інноваційності виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» не повинна перевищувати 20% загальної суми управлінських витрат, тобто складати не більше 4246 тис. грн.

Вибір даного співвідношення пояснюється встановленим у попередньому розділі коефіцієнтом еластичності рентабельності до змін обсягів адміністративних витрат (величина розрахункового коефіцієнта у відповідній регресійній моделі для всієї вибірки аналізованих варіантів – 0,2232), а також максимальним значенням широко застосовуваним нормативного коефіцієнта економічної ефективності додаткових капіталовкладень ($E_n = 0,2$).

Запропонована система дозволить оптимізувати виконання управлінських функцій на всіх стадіях економічного процесу, пов'язаних із нагромадженням та використанням виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». Принаймні застосування окремих модулів програмування матеріальних компонент потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» дозволить збалансувати резервні та використовувані ресурси таким чином, щоб істотно полегшити дію адаптивних економічних механізмів підприємства у відповідь на будь-які коливання поведінки зовнішнього середовища.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання магістерської кваліфікаційної роботи було обґрунтовано та поглиблено теоретичні та методичні положення, організаційні та практичні рекомендації щодо розробки заходів по удосконаленню управління виробничим потенціалом підприємства, що дає змогу зробити такі висновки.

1. Під виробничим потенціалом підприємства ми розуміємо взаємозв'язок між найбільш ефективним використанням інтелектуального капіталу підприємства та пошуком прогресивних форм організації виробництва для досягнення якомога більших результатів виробництва, наявної техніки та матеріальних ресурсів для впровадження новітніх технологій.

Виробничий потенціал підприємства – це сукупність виробничих ресурсів, що включає основні засоби підприємства, оборотні засоби (матеріальні ресурси) і трудові ресурси підприємства.

На формування виробничого потенціалу промислових підприємств впливає багато факторів і його необхідно розглядати комплексно. До них належать: технологія виробництва, організація, економіка та управління інформацією. Від ефективного використання виробничого потенціалу промислових підприємств значною мірою залежить загальний економічний і соціальний розвиток країни, її положення в міжнародній економіці і політиці.

2. Процес управління виробничим потенціалом підприємства – це планомірний вплив суб'єкту управління на виробничу діяльність підприємства та інші пов'язані з нею процеси, з метою приведення фінансового стану підприємства до очікуваного суб'єктом управління стану. Оскільки виробничий потенціал є динамічною категорією, яка постійно розвивається та змінюється, управління виробничим потенціалом підприємства вимагає від підприємців уміння адаптуватися до змін усередині

та поза підприємством та зосередитися на розробці, використанні та оцінці нових методів.

Для ефективного управління виробничим потенціалом підприємства необхідно розробити систему управління виробничим потенціалом, яка являє собою сукупність цілей, принципів, методів, прийомів, форм і рекламних заходів, що використовуються підприємцями для управління виробничою діяльністю з метою забезпечити найбільш ефективне використання та розвиток потенціалу виробничих підприємств.

3. У науковій літературі розглядається кілька методів оцінки виробничого потенціалу: оцінка всіх ресурсів – складових виробничого потенціалу; визначення величини потенціалу шляхом перетворення всіх ресурсів в трудові еквіваленти; оцінка виробничої потужності як характеристики потенційного випуску; оцінка величини виробничого потенціалу шляхом комплексної оцінки і/або виведення узагальнених показників.

4. Об'єктом дослідження магістерської кваліфікаційної роботи був виробничий потенціал ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». Узагальнюючи результати аналізу основних показників діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 рр., слід зазначити, що в 2021 році чистий дохід від реалізації зріс порівняно з 2020 р. на 98927 тис. грн. та на 260726 тис. грн. в 2022 р. порівняно з 2021 р. Повна собівартість реалізованої продукції в 2021 р. зросла на 91590 тис. грн. в порівнянні з 2020 р. і на 107695 тис. грн. в 2022 р. порівняно з 2021 р.

Діяльність ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за аналізуємий період є прибутковою. Прибуток від реалізації продукції в 2022 р. зріс на 153031 тис. грн. в порівнянні з 2021 р. В 2022 р. чистий прибуток підприємства зріс на 52880 тис. грн. в порівнянні з 2021 р. Ця обставина свідчить про зростання ефективності діяльності підприємства, що можна пояснити тим, що дохід від реалізації продукції зріс більше, ніж зросла собівартість реалізованої продукції, що і обумовило зростання прибутків в діяльності підприємства.

В цілому аналіз основних показників показав, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» характеризується фінансовою стійкістю, має потенціал до нарощення обсягів виробництва і отримання зростаючого фінансового результату. Необхідно продовжувати підтримувати політику ефективного використання всіх ресурсів.

5. З аналізу виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» можна зробити висновок, що підприємство знаходиться в гарному становищі.

Співвідношення між обсягом наявних виробничих потужностей та обсягом виробленої продукції підприємства показує, що для підприємства характерним є високий ступінь використання наявних потужностей – в середньому 72,5 % щорічно. На ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 рр. спостерігається зростання завантаження виробничих потужностей, а, отже, в основному зростання використання їхнього виробничого потенціалу

Слід зазначити, що такі тенденції розвивалися на тлі високого рівня зношеності обладнання підприємства. На ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» зношеність обладнання значно не змінювалася і в середньому становило відповідно 67,31 % у 2020 р. та 60,7 % у 2022 р..

Виробничий потенціал ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» формується за рахунок виробничої, матеріальної та кадрової складової. Причому показники виробничої складової знаходяться на середньому рівні, що говорить про необхідність оновлення основних засобів підприємства та підвищення ефективності їх використання. Матеріальна складова знаходиться на високому рівні, що свідчить про ефективне використання матеріальних ресурсів на підприємстві. Що стосується кадрової складової виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», то її показники знаходяться на високому рівні.

На підставі проведеного дослідження можна зробити висновок, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має високий виробничий потенціал. Цей висновок свідчить про те, що підприємство може підвищити свій поточний стан шляхом ефективного управління своїми виробничими потужностями.

6. Обчислення й зіставлення показників формування та використання виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» дало змогу сформулювати й аргументувати припущення про домінуючу роль фінансової компоненти, яка забезпечується передусім результативністю господарської діяльності, а також важливості організаційного і людського факторів щодо накопичення резервів економічного та господарського споживання. Крім того, існують зв'язки між успішністю функціонування підприємства та особливостями управління його виробничими можливостями.

Як показали результати аналізу, найбільшу чутливість прибуток ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має до будь-яких, навіть найменших змін вартості основних фондів та відшкодування їх зношеної вартості в процесі виробничої експлуатації. Меншою мірою величина прибутку реагує на зміну вартості матеріально-сировинних ресурсів, проте для між обома складовими матеріальної частини виробничого потенціалу наявний чіткий обернений зв'язок із величиною чистого прибутку.

7. Для успішної практичної реалізації запропонованого шляху удосконалення управління формування, використання та відтворення виробничого потенціалу, таким чином, головною умовою виявляється правильний вибір експертів, що здатні об'єктивно та із найменшими прорахунками оцінити ймовірність гіпотез поведінки зовнішнього середовища.

Запропонована система дозволить оптимізувати виконання управлінських функцій на всіх стадіях економічного процесу, пов'язаних із нагромадженням та використанням виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Отже, використання передових наукових методів, а також математичних та статистичних моделей дозволять ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» обрати правильний шлях вдосконалення формування та використання виробничого потенціалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Федонін О. С., Рєпіна І. М., Олексюк О. І. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібн. Київ: КНЕУ, 2008. 316 с.
2. Верхоглядова Н. І., Коваленко Є. В. Аналіз підходів до визначення сутності потенціалу підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2016. № 1(55). С. 26-32.
3. Ажаман І. А., Жидков О. І. Сутність та структура економічного потенціалу підприємства. *Економіка та держава*. 2018. № 4. С. 22-25.
4. Занора, В. О., Куценко, Д. М., Одородько, Н. В. Потенціал як основа розвитку підприємства: понятійно-категоріальний апарат. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 2(18). С. 40-51.
5. Потенціал і розвиток бізнесу: навч. посіб. / За ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 592 с.
6. Орехова А. І. Економічний потенціал підприємства: сутнісні характеристики та структуризація. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 17. С. 308-313.
7. Метеленко Н.Г. Виробничий потенціал як фактор забезпечення розвитку внутрішнього господарського механізму промислових підприємств. *Ефективна економіка*. 2010. Вип. 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_7_16 (дата звернення 30.10.2023).
8. Яковлев В.І. Тракткування економічної категорії виробничого потенціалу. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 34. С. 115-120.
9. Таранюк Л. М. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посіб. Суми: Видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1», 2016. 278 с.
10. Горяча О.Л. Підходи до визначення й оцінки виробничого потенціалу промислових підприємств. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2012. № 2 (18). С. 65-69.
11. Потенціал підприємства: формування та використання: підручник. 3-ге вид. перероб та доп. / Н.В. Касьянова, Д.В. Солоха, В.В.

Морєва, О.В. Бєлякова, О.Б. Балакай. Київ : «Центр навчальної літератури», 2017. 248 с.

12. Швець В.Я., Жаран К.С. Виробничий потенціал як економічна категорія діяльності промислових підприємств. *Економічний вісник НГУ*. 2012. № 2. С. 59-65.

13. Карась Ю. Теоретичний зміст поняття «виробничий потенціал» аграрного підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 46. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2032/1961> (дата звернення 30.10.2023).

14. Воронкова Т. В., Вовкодав А. Ю. Діагностика виробничого потенціалу підприємства. *Економічний простір*. 2020. № 160. С. 51-54.

15. Герасимчук З.В., Ковальська Л.Л. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. Луцьк: «Волинські старожитності», 2012. 336 с.

16. Мацко Н.Г. Управління розвитком виробничого потенціалу промислового підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2017. Вип. 23(2). С. 69-72.

17. Крюкова Ю. Виробничий потенціал молокопереробних підприємств України у контексті євроінтеграційного розвитку. *Економіка харчової промисловості*. 2021. Том 13, Випуск 1. С. 24-29.

18. Повержук У.-Ю.М. Концептуальні засади побудови стратегії формування та розвитку фінансово-економічного потенціалу підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2018. Вип. 20. С. 97-102.

19. Левченко Ю.Г., Ратушняк Ю.Ю. Теоретичні основи формування та використання виробничого потенціалу підприємства. *Молодий вчений*. 2018. № 12. С. 623-626.

20. Должанський І. З. Управління потенціалом підприємства : підручник. Київ : «Центр навчальної літератури», 2016. 362 с.

21. Горяча О. Л. Структура та відтворення виробничого потенціалу підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. С. 71-75.

22. Гнатська Т. М., Лівінський А. І. Методологічне забезпечення виробничого потенціалу підприємств аграрного виробництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 5. С. 25-31.
23. Корнійчук А.А. Планування ефективності формування і використання виробничого потенціалу промислового підприємства. *Вісник ЖДТУ*. 2018. № 2 (84) С. 81-84.
24. Гнатишин Л. Б. Бухгалтерське відображення відтворення виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств. *Наукові праці: наук.-метод. журнал*. 2015, Вип. 253. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. Т. 265. Економіка. С. 58–64.
25. Кравчук А. О., Гнатська Т. М., Давидюк О. О. Проблеми та шляхи відтворення виробничого потенціалу виноробних підприємств в сучасних умовах. *Аграрний вісник Причорномор'я. Економічні науки*. 2016. Вип. № 82. С. 36-49.
26. Кобрин Л. Й. Застосування інструментів управління виробничим потенціалом з метою підвищення результативності діяльності підприємства. *Наукові записки [Української академії друкарства]*. 2019. №1. С. 132-139.
27. Захаренко М. М. Теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 23. С. 59-65.
28. Гаєвська Л. М. Інформаційне забезпечення оцінки економічного потенціалу промислового підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 25. С. 213-217.
29. Дзюбинська Х. М., Шашина М. В. Оцінювання ефективності управління виробничим потенціалом підприємства за його складовими. *Економічні студії*. 2018. № 4. URL: [http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/4\(22\)_2018.pdf#page=29](http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/4(22)_2018.pdf#page=29) (дата звернення: 07.11.2023).
30. Мацко Н.Г. Управління розвитком виробничого потенціалу промислового підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: економічні науки*. 2017. Випуск 23, Ч.2. С. 69-72.

31. Побережна Н.М. Управління ефективністю використання виробничого потенціалу машинобудівних підприємств. *Економічні науки. Серія: «Економіка та менеджмент»: Збірник наукових праць*. 2012. Вип. 9 (34). Частина 2. С. 42-54.
32. Хринюк О.С., Гримашевич Т.І. Оцінка ефективності використання виробничого потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6233> (дата звернення: 08.11.2023).
33. Пузирьова П.В. Теоретичні аспекти відтворення та розвитку виробничого потенціалу підприємства URL: <http://jml.nau.edu.ua/index.php/PPEI/artide/download/364/353> (дата звернення: 08.11.2023).
34. Кобрин Л.Й. Застосування інструментів управління виробничим потенціалом з метою підвищення результативності діяльності підприємства. *Наукові записки*. 2019. №1 (58). С. 132-138.
35. Кривончак О. В., Фурман Н. В. Шляхи покращення використання виробничого потенціалу підприємства. *Наука й економіка*. 2015. Вип. 2. С. 49-52.
36. Морозова О. Г., Морозов Р. В. Методологічні засади оцінки виробничого потенціалу і ефективності аграрних підприємств. *Вестник Херсонського національного технічного університету*. 2020. №4 (75). С. 203-208.
37. Яковлев В. І., Другова О. С., Колісник С. С. Методичні підходи щодо ефективності виробничого потенціалу підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 21. С. 347-353.
38. Юдіна О. І. Прогнозування сталого економічного розвитку підприємства готельно-ресторанного господарства на основі оцінки його виробничого потенціалу. *Економічний простір*. 2019. № 150. С. 82-88.
39. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 28.10.2023).

40. Кузьмичов А. І., Медведєв М. Г. Економетрія. Моделювання засобами MS Excel: Навчальний посібник. Київ : Вид-во «Ліра-К», 2017. 212 с.
41. Медведєв М.Г. Економетричні методи моделювання: навч. посібник. Київ: Вид-во ЄУ, 2003. 139 с.
42. Зайченко Ю.П. Дослідження операцій: підручник. Київ : Вища школа, 2000. 688 с.
43. Наливайко М.А. Напрями підвищення ефективності управління використанням виробничого потенціалу підприємства. Тези Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих науковців «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи», Вінниця, ВНТУ, 2023. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2024/paper/view/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 – Шкала приналежності підприємства до групи виробничого потенціалу підприємства залежно від значимості складової виробничого потенціалу підприємства

Рівень виробничого потенціалу підприємства	Значимість складової ВПП			
	виробничої	матеріальної	кадрової	Сукупна значимість складових
Високий рівень виробничого потенціалу підприємства (А)	ААА ААВ ААС АВВ АВС АСА АСВ АВА	ААА ААВ ВАА ААС ВАС САА САВ ВАВ	ААА ВАА АВА АСА ВВА ВСА САА СВА	ААА ААВ ВАА АВА
Середній рівень виробничого потенціалу підприємства (В)	АСС ВАА ВВВ ВВА ВАВ ВАС ВСА ВВС ВСВ ВСС	САС АВА АВВ АВС ВВВ ВВА СВА ВВС СВС СВВ	ССА ААВ АВВ АСВ ВВВ САВ ВАВ ВСВ ССВ СВВ	ААС АВВ АВС АСВ АСА ВВВ ВВА ВАС ВСА САА САВ СВА
Низький рівень виробничого потенціалу підприємства (С)	САА САВ СВА ССС ССА САС ССВ СВВ СВС	АСВ АСА ВСА АСС ВСВ ВСС ССС ССА ССВ	ААС АВС ВАС АСС ВВС ВСС САС СВС ССС	АСС ВАВ ВВС ВСВ ВСС САС СВС ССС ССА ССВ СВВ

Додаток Б

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»

			Дата	КОДИ
				01.01.2021
Підприємство	ПРИВАТНЕ ТОВАРИСТВО "ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД "МАЯК"	АКЦІОНЕРНЕ	за ЄДРПОУ	14307771
Територія	Вінницька область, Вінниця		за КОАТУУ	0510100000
Організаційно- правова форма господарювання	Акціонерне товариство		за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво електричних побутових приладів		за КВЕД	27.51

Середня кількість працівників: 633

Адреса, телефон: 21029 м. Вінниця, вул.Хмельницьке шосе,105, (0432)51-15-11

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Консолідований баланс
(Звіт про фінансовий стан)**

на 31.12.2020 р.
Форма №1-к

Актив	Код рядк а	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
Код за ДКУД 1801007			
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	20	68
первісна вартість	1001	40	100
накопичена амортизація	1002	(20)	(32)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	614	293
Основні засоби	1010	27 445	24 796
первісна вартість	1011	67 192	73 649
знос	1012	(39 747)	(48 853)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	12 719	12 719
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	100	100
Гудвіл	1050	0	0

Гудвіл при консолідації	1055	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	40 898	37 976
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	103 723	74 745
Виробничі запаси	1101	36 434	28 143
Незавершене виробництво	1102	10 127	8 015
Готова продукція	1103	51 608	36 393
Товари	1104	5 554	2 194
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	61 340	57 597
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	3 283	6 026
з бюджетом	1135	2 203	21
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	3 287	2 644
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	770	1 037
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	16 335	36 553
Готівка	1166	30	11
Рахунки в банках	1167	16 305	36 542
Витрати майбутніх періодів	1170	265	824
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	8 764	7 220
Усього за розділом II	1195	199 970	186 667
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1200	0	0
	1300	240 868	224 643

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5 234	5 234
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	13 032	13 032
Додатковий капітал	1410	2 054	2 052
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1 982	1 982
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	94 346	92 237
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)

Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	116 648	114 537
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	51 000	15 000
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	51 000	15 000
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	1 000
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	48 695	72 360
розрахунками з бюджетом	1620	2 558	4 780
у тому числі з податку на прибуток	1621	368	1 286
розрахунками зі страхування	1625	1 744	940
розрахунками з оплати праці	1630	6 925	4 056
одержаними авансами	1635	2 645	4 949
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	2 072	2 079
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	61	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	8 520	4 942
Усього за розділом III	1695	73 220	95 106
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	240 868	224 643

Примітки: Валюта балансу на звітну дату складала 224643 тис.грн.

Керівник

Терліковський Василь Васильович

Головний бухгалтер

Прокопчук

Наталія

Антонівна

Підприємство	ПРИВАТНЕ ТОВАРИСТВО "ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД "МАЯК"	АКЦІОНЕРНЕ за ЄДРПОУ	КОДИ
			Дата
			01.01.2021
			14307771

Консолідований звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма №2-к

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядк а	За звітний період	Код за
			ДКУД
			180100 8
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	285 156	367 260
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2018	0	0
Премії, передані у перестраховання	2019	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2020	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(251 917)	(303 564)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	33 239	63 696
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	24 118	17 843
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(13 710)	(23 441)
Витрати на збут	2150	(8 994)	(11 155)

Інші операційні витрати	2180	(23 975)	(22 061)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	10 678	24 882
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	267	272
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(11 183)	(9 896)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(492)	(1 562)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	0	13 696
збиток	2295	(730)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1 379	-1 148
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	12 548
збиток	2355	(2 109)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-2 109	12 548
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	0	0
неконтрольованій частці	2475	0	0
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	0	0
неконтрольованій частці	2485	0	0

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	179 677	241 923
Витрати на оплату праці	2505	54 814	80 068
Відрахування на соціальні заходи	2510	12 407	17 323
Амортизація	2515	9 670	10 053
Інші операційні витрати	2520	16 952	26 998
Разом	2550	273 520	376 365

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	3 008 250	3 008 250
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	3 008 250	3 008 250
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0,701070	4,171200
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0,701070	4,171200
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Примітки: Чистий фінансовий результат діяльності Товариства в звітному році - збиток у сумі 2109 тис. грн.

Керівник

Терліковський Василь Васильович

Головний бухгалтер

Прокопчук Наталія Антонівна

			Дата	КОДИ
				01.01.2022
Підприємство	ПРИВАТНЕ ТОВАРИСТВО ЗАВОД "МАЯК"	АКЦІОНЕРНЕ "ВІННИЦЬКИЙ	за ЄДРПОУ	14307771
Територія	Вінницька обл.		за КАТОТТГ	UA 050200300100638
Організаційно- правова форма господарювання	Акціонерне товариство		за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво електричних побутових приладів		за КВЕД	27.51

Середня кількість працівників: 585

Адреса, телефон: 21029 м. Вінниця, вул.Хмельницьке шосе,105, (0432)51-15-11

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Консолідований баланс
(Звіт про фінансовий стан)**

на 31.12.2021 р.

Форма №1-к

Код за
ДКУД

1801007

Актив	Код рядк а	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	68	185
первісна вартість	1001	104	276
накопичена амортизація	1002	(36)	(91)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	293	3 319
Основні засоби	1010	24 796	26 241
первісна вартість	1011	73 649	80 269
знос	1012	(48 853)	(54 028)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	2 046
інші фінансові інвестиції	1035	12 719	12 573
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	100	1 118

Гудвіл	1050	0	0
Гудвіл при консолідації	1055	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	37 976	45 482
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	74 745	93 835
Виробничі запаси	1101	28 143	45 061
Незавершене виробництво	1102	8 015	5 827
Готова продукція	1103	36 393	40 539
Товари	1104	2 194	2 408
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	57 601	55 673
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	6 026	29 491
з бюджетом	1135	21	2 985
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	2 644	1 184
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 035	3 443
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	36 616	31 439
Готівка	1166	11	38
Рахунки в банках	1167	36 605	31 401
Витрати майбутніх періодів	1170	824	209
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	7 220	10 544
Усього за розділом II	1195	186 732	228 803
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	224 708	274 285

Пасив	Код рядк а	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5 234	31 725
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	13 032	9 259
Додатковий капітал	1410	2 052	2 659
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1 982	1 982
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	92 291	171 220
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	114 591	216 845
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	15 000	6 562
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	15 000	6 562
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1 000	4 000
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	72 359	25 602
розрахунками з бюджетом	1620	4 792	1 351
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 298	115
розрахунками зі страхування	1625	940	1 031
розрахунками з оплати праці	1630	4 056	4 741
одержаними авансами	1635	4 949	6 276

розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	2 079	4 647
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4 942	3 230
Усього за розділом III	1695	95 117	50 878
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	224 708	274 285

Керівник

Терліковський Василь Васильович

Головний бухгалтер

Прокопчук Наталія Антонівна

Підприємство	ПРИВАТНЕ ТОВАРИСТВО "ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД "МАЯК"	АКЦІОНЕРНЕ за ЄДРПОУ	КОДИ
			Дата
			19.01.2022
			14307771

Консолідований звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2021 рік
Форма №2-к
I. Фінансові результати

Код за
ДКУД

1801008

Стаття	Код рядк а	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	384 083	285 156
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(332 468)	(251 917)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:	2090	51 615	33 239
прибуток			
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	57 687	24 118
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(21 280)	(13 710)
Витрати на збут	2150	(12 463)	(8 994)
Інші операційні витрати	2180	(40 783)	(23 975)

Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	34 776	10 678
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	6	267
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(2 016)	(11 183)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(923)	(492)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	31 843	0
збиток	2295	(0)	(730)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-4 950	-1 379
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	26 893	0
збиток	2355	(0)	(2 109)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	3 773	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	3 773	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	3 773	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	30 666	-2 109
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	0	0
неконтрольованій частці	2475	0	0
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	0	0
неконтрольованій частці	2485	0	0

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	267 582	179 677
Витрати на оплату праці	2505	83 229	54 814
Відрахування на соціальні заходи	2510	18 212	12 407
Амортизація	2515	6 738	9 670
Інші операційні витрати	2520	30 124	16 952
Разом	2550	405 885	273 520

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	18 232 660	3 008 250
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	18 232 660	3 008 250
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,474990	-0,701070
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,474990	-0,701070
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник

Терліковський Василь Васильович

Головний бухгалтер

Прокопчук Наталія Антонівна

			Дата	КОДИ
			01.01.2023	
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД "МАЯК"	за ЄДРПОУ		14307771
Територія	Вінницька обл.	за КАТОТТГ		UA050200300 10063857
Організаційно- правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ		230
Вид економічної діяльності	Виробництво електричних побутових приладів	за КВЕД		27.51
Середня кількість працівників: 581				
Адреса, телефон: 21029 м. Вінниця, вул.Хмельницьке шосе,105, (0432)51-15-11				
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака				
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):				
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				☒
за міжнародними стандартами фінансової звітності				☐

**Консолідований баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2022 р.
Форма №1-к**

Код за
ДКУД

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	185	120
первісна вартість	1001	276	320
накопичена амортизація	1002	(91)	(200)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3 319	4 978
Основні засоби	1010	26 222	39 401
первісна вартість	1011	80 269	100 145
знос	1012	(54 047)	(60 744)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	2 046	2 046
інші фінансові інвестиції	1035	12 573	12 573
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	1 118	1 404

Гудвіл	1050	0	0
Гудвіл при консолідації	1055	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	45 463	60 522
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	93 835	122 069
Виробничі запаси	1101	45 061	66 488
Незавершене виробництво	1102	5 827	3 727
Готова продукція	1103	40 539	50 856
Товари	1104	2 408	998
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	55 673	80 113
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	29 491	56 382
з бюджетом	1135	2 985	2 952
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	1 184	30 949
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 441	2 030
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	31 439	37 352
Готівка	1166	38	26
Рахунки в банках	1167	31 401	37 326
Витрати майбутніх періодів	1170	209	237
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	10 544	10 576
Усього за розділом II	1195	228 801	342 660
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	274 264	403 182

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	31 725	31 725
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	9 259	8 717

Додатковий капітал	1410	2 659	2 657
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1 982	1 982
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	171 186	240 521
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	216 811	285 602
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	6 562	26 062
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	6 562	26 062
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	4 000	1 332
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	25 609	14 941
розрахунками з бюджетом	1620	1 337	11 253
у тому числі з податку на прибуток	1621	103	8 846
розрахунками зі страхування	1625	1 033	763
розрахунками з оплати праці	1630	4 751	3 434
одержаними авансами	1635	6 276	16 787
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	4 647	32 405
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	3 238	10 603
Усього за розділом III	1695	50 891	91 518
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами	1700	0	0

вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	274 264	403 182

Примітки: даних немає

Керівник

Терліковський Василь Васильович

Головний бухгалтер

Прокопчук Наталія Антонівна

Підприємство	ПРИВАТНЕ ТОВАРИСТВО "ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД "МАЯК"	АКЦІОНЕРНЕ за ЄДРПОУ	КОДИ
			Дата
			01.01.2023
			14307771

Консолідований звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2022 рік
Форма №2-к
I. Фінансові результати

Код за
ДКУД

1801008

Стаття	Код рядк а	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	644 809	384 083
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(430 274)	(332 468)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:	2090	214 535	51 615
прибуток			
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	37 660	57 687
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(21 234)	(21 280)
Витрати на збут	2150	(22 398)	(12 463)
Інші операційні витрати	2180	(97 941)	(40 783)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за	2181	0	0

справедливою вартістю			
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	110 622	34 776
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	1 695	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	266	6
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(3 924)	(2 016)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(11 666)	(923)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	96 993	31 843
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-17 220	-4 950
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	79 773	26 893
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	542	3 773
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	542	3 773
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	542	3 773
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	80 315	30 666
Чистий прибуток (збиток), що належить: власникам материнської компанії	2470	0	0
неконтрольованій частці	2475	0	0
Сукупний дохід, що належить: власникам материнської компанії	2480	0	0
неконтрольованій частці	2485	0	0

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	355 099	267 582
Витрати на оплату праці	2505	105 915	83 229
Відрахування на соціальні заходи	2510	22 947	18 212
Амортизація	2515	7 176	6 738
Інші операційні витрати	2520	93 478	30 124
Разом	2550	584 615	405 885

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	18 232 661	18 232 661
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	18 232 661	18 232 661
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	4,375280	1,474990
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	4,375280	1,474990
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,60	0,60

Примітки: Даних немає

Керівник

Терліковський Василь Васильович

Головний бухгалтер

Прокопчук Наталія Антонівна

Додаток В

ПРОТОКОЛ ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ

Назва роботи: Удосконалення управління виробничим потенціалом підприємства галузі машинобудування (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький завод «Маяк»)

Тип роботи: МКР

(БДР, МКР)

Підрозділ кафедра підприємництва, логістики та менеджменту

(кафедра, факультет (інститут), навчальна група)

Показники звіту подібності Unischek

Оригінальність	87,2%	Схожість	12,8%
----------------	-------	----------	-------

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне)

- Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
- Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її автора. Роботу направити на доопрацювання.
- Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Особа, відповідальна за перевірку _____
(підпис)

Пілявоз Т.М.
(прізвище, ініціали)

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unischek щодо роботи.

Автор роботи

(підпис)

Наливайко М.А.

(прізвище, ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Боковець В.В.

(прізвище, ініціали)

Додаток Г

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра підприємництва, логістики та менеджменту

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

до магістерської кваліфікаційної роботи

на тему:

**«Удосконалення управління виробничим потенціалом підприємства
галузі машинобудування (на прикладі приватного акціонерного
товариства «Вінницький завод «Маяк»»»**

Виконав: студент 2 курсу, групи МБА-22м
спеціальності 073 «Менеджмент»
Наливайко М.А. _____

Керівник: д.е.н., проф. каф. ПЛМ

Боковець В.В.

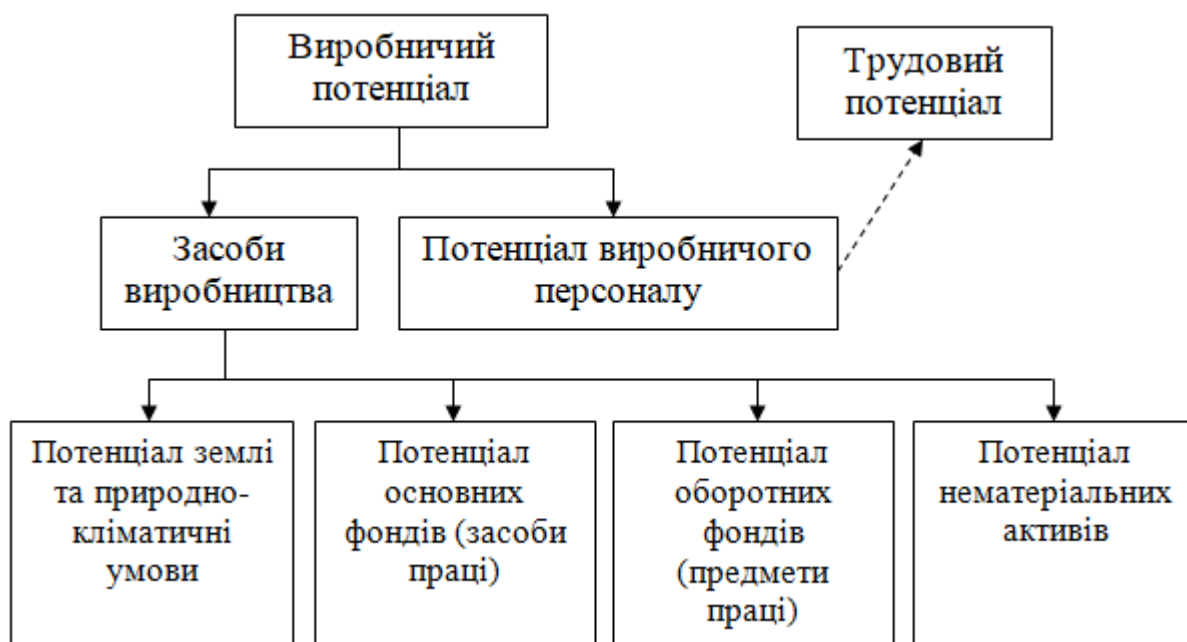

Рисунок 1 – Структура виробничого потенціалу підприємства

Рисунок 2 – Процес управління виробничим потенціалом підприємства

Таблиця 1 – Аналіз основних економічних показників діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 рр.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення, +,-		Відносне відхилення, %	
	2020	2021	2022	2021 від	2022 від	2021 від	2022 від
				2020	2021	2020	2021
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	285156	384083	644809	98927	34,7	260726	67,9
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	251917	332468	430274	80551	32,0	97806	29,4
3. Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	33239	51615	214535	18376	55,3	162920	315,6
4. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	274621	366211	473906	91590	33,4	107695	29,4
5. Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	10535	17872	170903	7337	69,6	153031	856,3
6. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-2109	26893	79773	29002	-1375,2	52880	196,6
7. Середньорічна вартість дебіторської заборгованості, тис. грн.	69648,5	81994,5	132823	12346	17,7	50828,5	62,0
8. Середньорічна вартість кредиторської заборгованості, тис. грн.	74826	63048,5	40993,5	-11777,5	-15,7	-22055	-35,0
9. Валюта балансу, тис. грн.	232755,5	249496,5	338723	16741	7,2	89226,5	35,8
10. Необоротні активи, тис. грн.	39437	41729	52992,5	2292	5,8	11263,5	27,0
11. Оборотні активи, тис.грн.	193318,5	207767,5	285730,5	14449	7,5	77963	37,5
12. Власний капітал, тис. грн.	115592,5	165718	251206,5	50125,5	43,4	85488,5	51,6
13. Залучений капітал, тис. грн.	117163	83778,5	87516,5	-33384,5	-28,5	3738	4,5
14. Середньорічна чисельність персоналу, осіб	633	585	581	-48	-7,6	-4	-0,7
15. Продуктивність праці, тис. грн. /особу	450,483	656,552	1109,826	206,069	45,7	453,274	69,0
16. Коефіцієнт рентабельності продаж	0,037	0,047	0,265	0,010	25,9	0,219	469,6
17. Коефіцієнт рентабельності активів	-0,009	0,108	0,236	0,117	-	0,128	118,5
18. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,018	0,162	0,318	0,181	-989,5	0,155	95,7
19. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,475	1,849	2,257	0,374	25,3	0,408	22,1
20. Фондовіддача	7,231	9,204	12,168	1,974	27,3	2,964	32,2
21. Коефіцієнт мобільності активів	4,915	5,031	5,662	0,115	2,3	0,631	12,5
22. Коефіцієнт покриття	1,963	4,497	3,744	2,534	129,1	-0,753	-16,7
23. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,384	0,618	0,408	0,234	60,8	-0,210	-34,0
24. Коефіцієнт автономії (незалежності)	0,510	0,791	0,708	0,281	55,1	-0,082	-10,4

Таблиця 2 – Показники ефективності функціонування виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 роки

Показник	Роки			Відхилення (+,-)	
	2020	2021	2022	2021 від 2020	2022 від 2021
1. Рентабельність власного капіталу, %	-1,8	16,2	31,8	18,1	15,5
2. Ресурсовіддача господарських ресурсів, %	122,5	153,9	190,4	31,4	36,4
3. Ресурсовіддача всіх ресурсів, %	101,5	115,4	145,0	13,9	29,6
4. Рентабельність використання ресурсів підприємства, %	-0,8	8,1	17,9	8,8	9,9
5. Відношення прибутку до власного капіталу, %	-1,82	16,23	31,76	18,05	15,53
6. Відношення прибутку до виручки від реалізації, %	-0,74	7,00	12,37	7,74	5,37
7. Відношення виручки від реалізації до собівартості випущеної продукції, %	103,84	104,88	136,06	1,04	31,18
8. Відношення собівартості випущеної продукції до власного капіталу, %	237,58	220,98	188,65	-16,59	-32,33

Таблиця 3 – Показники ефективності використання виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» у 2022 році

Показник	Значення	Рівень ВПП
Виробнича складова		
Зношування основних фондів	60,7 %	В
Співвідношення коефіцієнтів оновлення і вибуття основних фондів	63,3	А
Фондовіддача	7,15	А
Підсумковий рівень		ВАА
Матеріальна складова		
Частка змінних витрат у собівартості продукції	90,8 %	А
Співвідношення зміни цін на сировинні матеріали і на продукцію	1	В
Матеріаловіддача	1,82	А
Підсумковий рівень		АВА
Кадрова складова		
Співвідношення коефіцієнтів прийому і вибуття кадрів	1,86	А
Професійний склад кадрів	Експертне оцінювання	А
Зміна виробітку на одного працюючого	69 %	А
Підсумковий рівень		ААА

Таблиця 4 – Розрахункові значення прогнозованих економіко-фінансових показників використання виробничого потенціалу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Варіант	Показники						
	V_{np} , тис. грн.	$V_{I_{np}}$, тис. грн.	Φ_{mnp}	M_{mnp}	Y_{np}	K_{np}	I
P_1	565000	604000	0,15	0,39	22,4	0,52	0,06
P_2	469450	638000	0,06	0,64	31,8	0,49	0,12
P_3	446320	627000	0,05	0,73	46,2	0,61	0,07
P_4	413800	596420	0,14	0,69	34,8	0,57	0,12
P_5	438400	586428	0,09	0,62	33,7	0,54	0,07
P_6	412240	578570	0,19	0,79	35,2	0,55	0,13
P_7	447890	568000	0,11	0,47	24,1	0,56	0,12

Таблиця 5 – Розрахунки оптимального плану розподілення інвестицій на
 ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» на 2023 рік

Оптимізація				
	x_1	x_2	x_3	Сума, млн. грн.
План	44,35	37,48	18,17	100%
Прибуток	38,58	32,61	15,81	87,0
Ризик	0,12			